

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, celoletno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Ljubljana daje vzgled

Pri ljubljanskih občinskih volitvah je dobil Napredni blok nad 1000 glasov več kakor klerikalci — SLS je napram volitvam v Narodno skupščino nazadovala za 717 glasov, dočim je Napredni blok napredoval za 275 glasov — Tudi barjanski kmetovalci so dali večino Naprednemu bloku — Brezuspješnost ostudne klerikalne gonje

Hud boj se je bil za ljubljansko občino. Klerikalci so vodili naravnost ostudno agitacijsko gonjo, da bi se polastili bele Ljubljane. S celimi kolonami laži, obrekovanj in zavijanj so polnili svoje časopise, da bi preslepili večino ljubljanskih volilcev, a njihovo prizadevanje ni rodilo uspeha. Baš nasproten učinek so imeli ti izbruhi, kajti ljubljanski volilci niso ovčice, ki berejo samo klerikalno časopisje ter ne vidijo preko lastnega plota. Ljubljana je napredna in je zato v nedeljo 2. t. m. dala letos že tretjič zmago Naprednemu bloku.

Rezultati ljubljanskih občinskih volitev so bili naslednji (v oklepajih ljubljanski rezultati volitev v Narodno skupščino dne 11. septembra t. l.): Napredni blok 4879 (4604); SLS 3864 (4581); socialisti 537 (438); radikalni 513 (pri skupščinskih volitvah niso nastopili); komunisti 392 (478); Neodvisna gospodarska lista 247 (pri skupščinskih volitvah ni nastopila). Kakor vidimo, so demokrati (z narodnimi socialisti) napredovali za 275, klerikalci nazadovali za 717, socialisti napredovali za 99 in komunisti nazadovali za 86 glasov.

Izvoljeni so: od Naprednega bloka (23 mandatov): odvetnik dr. Dinko Puc, posestnik in podjetnik Josip Turk, nadučitelj v p. Anton Likozar, uradnik Delavske zbornice Ivan Tavčar, trgovec Peter Šterk, ključavničarski mojster Josip Rebeck, ravnatelj Okrožnega urada za zavarovanje delavcev dr. Joža Bohinjec, železniški uradnik Ernest Vargazon, železniški strojevodja v p. Franc Rupnik, uradnik gradbene direkcije inž. Lado Bevc, posestnik in trgovec Miroslav Urbas, poštni uradnik Karel Urbančič, krojaški mojster Alojzij Lombard, odvetnik dr. Jos. Klepec, mesar Franc Zajc, gostilničar in posestnik Ivan Dachs, železničar v p. Franc Pišek, profesor dr. Rudolf Kropivnik, zasebni uradnik Valentin Urbančič, mestni učitelj Josip Ambrožič, posestnik Josip Lovša, posestnik Ivan Vrbinč, elektrik in posestnik Ivan Miheličič; od SLS (19 mandatov): minister in poslanec dr. Andrej Gosar, profesor Evgen Jarc, šolski ravnatelj Janko Jeglič, ravnatelj in posestnik Franc Orehek, tesar in posestnik Franc Pust, državni uradnik Anton Marinček, odvetnik dr. Josip Jerič, državni uradnik Josip Pirc, profesor dr. Valentin Rožič, trgovec Josip Olup, železniški službenec Franc Debevec, prarski delovodja Ivan Vrtnina, železniški službenec Josip Rajnar, stavec Metod Golmajer, državni uradnik inž. Franc Ruel, posestnik Edvard Meze, mesar in posestnik Josip Musar, novinar Miha Krek, zasebni uradnik Ivan Lipoglavšek; od socialistov (dva

mandata): tajnik Okrož. urada za zavarovanje delavcev Stanko Likar, železničar Ljudovik Miklošič; od radikalov (2 mandata): odvetnik dr. Vladimir Ravnihar, posestnik in veliki župan v p. dr. Miroslav Lukani; od komunistov (2 mandata): odvetnik dr. Milan Lemež, strojevodja Marcel Žorga; od Neodvisne gospodarske liste (1 mandat): zdravnik in posestnik dr. Vinko Gregorič.

Pred končnim združenjem demokratov

Razgovori med Davidovičem, Pribičevićem in Radićem — Radić bo sodeloval z demokrati — Na eni strani blok demokracije, na drugi blok reakcije — Dr. Korošec bo podpredsednik skupnega poslanskega kluba radikalov in klerikalcev

Zadnje dni so se vršili ponovni sestanki med zastopniki SDS in DS, ki so se razgovarjali o združenju obeh demokratskih strank. Razen tega so se zastopniki obeh demokratskih strank posvetovali tudi z Radićem glede ustvaritve velikega bloka demokracije in so posvetovanja dovedla tako daleč, da danes lahko že govorimo o obstoju takega bloka. Davidovič, Pribičević in Radić so se v popolnem soglasju izrekli za skupno delo. Predsednik SDS Pribičević in predsednik HSS Radić sta že pooblastila predsednika DS Davidoviča, da nastopa v Narodni skupščini v imenu njunih klubov.

Veliko zanimanje je vladalo v beograjski javnosti zlasti za potek razgovorov med Pribičevićem in Radićem, dvema nekdanjima velikima nasprotnikoma. Kakor poročajo iz Beograda, je bil sestanek obeh mož zelo pristrčen in je Radić ponudil Pribičeviću obe roki, nakar je Pribičević potrepal Radića tovariško po rami z besedami: «Kako je s Teboj, Stepan?» Oba voditelja sta se razgovarjala v polnem soglasju.

Končno združitve obeh demokratskih strank ter končno ustvaritev velikega demokratskega bloka s Hrvatsko seljaško stranko je pričakovati že prihodnje dni.

Na drugi strani pa se pripravlja končna združitve klerikalcev z radikali. Oba poslanska kluba, radikalni in klerikalni, se nameravata združiti v enoten klub, ki se bo nazival Narodni klub in v katerem bo Vukičević predsednik, dr. Korošec pa podpredsednik.

Tako se bližamo tudi v Jugoslaviji razdelitvi političnih strank v dve veliki skupini, kakor to obstoja na pr. v Zedinjenih državah. Združenje manjših strank v velike več ali manj tesnejše zveze moramo le pozdravljati,

SLS je doživela letos že svoj tretji poraz v Ljubljani: pri oblastnih, skupščinskih in sedaj pri občinskih volitvah. S tem je klerikalizem v Ljubljani doigral. Volilci vseh slojev so glasovali za demokracijo proti reakciji in poudarjati je zlasti treba, da so tudi barjanski kmetovalci stali zvesto ob strani Naprednemu bloku in so dali absolutno večino za demokracijo (15. volišče je dalo za Napredni blok 298 glasov, dočim je ostalih pet list dobilo skupno le 297 glasov).

Ponovna zmaga demokracije v Ljubljani ni mogočno odjeknila le v Sloveniji, nego tudi po vsej državi, saj je naša Ljubljana kulturno in gospodarsko središče Slovenije in zato zasleduje vsa država politično borbo Ljubljane z največjim zanimanjem.

Ljubljana, kjer niso zmagale osebe, temveč načela demokracije: svoboda, bratstvo in enakost, daje podeželskim občinam vzgled.

ker bo potem delo v Narodni skupščini lažje. Prav je tudi, da so se znašli nazadnjaški stranki radikalov in klerikalcev v skupnem objemu.

Združenje klerikalcev z radikali je tudi odprlo oči mnogim našim nasprotnikom, ki niso hoteli verjeti našim trditvam, da je SLS stranka brez načel. Kakor je prav, da gredo klerikalci z radikali, tako moramo vendarle vedeti, da je do te združitve prišlo zaradi tega, ker pri SLS načela ne igrajo nikake vloge. SLS hoče samo moč in zopet moč, pa naj jo doseže s kakršnimkoli sredstvi. Čeprav je klerikalno časopisje vršilo neprestano borbo s framonstvom, se je SLS sedaj vendarle združila s pravcati frasoni. Cerkev, vera, protifrasonski boj so klerikalcem samo mešetarska sredstva za dosego čim večje strankarske moči. Še ni dolgo, ko je časopisje SLS pisalo o radikalih le grdobije, sedaj pa so klerikalci z njimi tesno združeni.

Od radikalov Slovenija nima mnogo pričakovati, ker radikali že od nekdanj pazijo samo na koristi svojih srbijanskih volilcev. Ker so sedaj združeni z njimi klerikalci, bodo ti še manj mogli delati za Slovenijo kakor doslej. Naša SLS bo morala trobiti z radikali njihovo pešem in plesati tako, kakor bodo oni hoteli.

Proti bloku nazadnjaštva se poraja blok mlade demokracije, ki danes na podlagi demokratičnih načel svobode, bratstva in enakosti hoče uveljaviti v državi pravico in poštenost. Slovenci, Hrvati in Srbi moramo biti enakopravni z enakimi dolžnostmi in z enakimi pravicami. Demokracija pa tudi zahteva enakopravnost med sloji in ne sme poznati ostudnega demagoškega hujskanja stanov

proti stanovom. Ko bo blok demokracije prišel na krmilo države, se bo začelo veliko pometanje z železno metlo, ki bo pritisnilo

enkrat za vselej ob tla reakcijo, zaradi katere naša država ne more priti do pravega napredovanja.

Ogabnost klerikalnih agitacijskih sredstev

Pri letošnjih volilnih borbah je SLS pokazala, da ne pozna nikake dostojnosti

Letošnje leto neprestanih volitev je zopet enkrat razgalilo vso ostudno nemoralnost SLS, ki se v volilnih borbah ni sramovala niti najnižkotnejših agitacijskih sredstev. Zloraba cerkve in vere, politični misijoni, brezvestne grožnje s peklom, laži, podtikanja, obrekovanja in zmerjanja so polnili kolone klerikalnega časopisja in klerikalnih letakov ter lepakov.

Tudi Ljubljana je imela letos priliko temeljito spoznati te klerikalne metode, ki so na deželi še mnogo hujše. Tako so klerikalci izdali v Ljubljani lepak o pretepu na demokratskem shodu, čeprav nihče o tem ničesar ne ve. Klerikalno časopisje je očitano našim voditeljem razna nečedna dejanja, ki se nikdar niso zgodila. Najnižkotnejše psovke so se kar vsipale na naše moze, in to celo s podpisami klerikalnih duhovnikov. Celo dr. Korosec, o katerem smo doslej mislili, da sam osebno ni dostopen za tak način volilne borbe, nas je razočaral.

Ta divjaška gonja, ki bi bila vse obsodbe vredna tudi med najbolj zaostalimi prebivalci albanskih pečin, pa ne ostane brez posledic med našim preprostim ljudstvom. Dočim se razumnejši ljudje baš zaradi te neotesanosti odvrtaajo od SLS, se nerazsodni ljudje zastrupijo s takim početjem do mozga. Kaj se naj tudi ne, saj siromak kje gori v planinah verjame, da je klerikalni časopis, katerega edino bere, branitelj svete vere, in če mož vidi, da se za vero dela z neotesanostjo, mora tudi sam podivjati!

Ne bomo pretirali, če rečemo, da ima klerikalno časopisje s svojim pisanjem mnogo zaslug na tem, da imajo naše porote obravnavati vedno tako žalostne zgodbe.

Duhovščina na deželi, pusti politiko v cerkvi in raje pouči časopisje svoje stranke, naj preneha z zastrupljanjem naroda. Več zaslug za narod in za vero si bo pridobil duhovnik, če bo svoje sile uporabil v boju za dostojnost časopisja SLS, kakor pa če si bo pokvaril ugled z mešanjem nečedne politične juhe.

Blagru vseh občanov naj služi občinska uprava

(Pismo z dežele.)

V enem zadnjih «Domoljubov», ki razpravlja o občinskih volitvah in njihovem pomenu za občino, je zapisano: «Treba je paziti, da vsa ta politika, vse delo služi celotni občinski skupnosti in blagru občanov. Osebnim interesom, stanovskim in drugim posebnim koristim se ne sme pustiti veljati, da skupnost ne trpi.»

To je prav lepo. A kdo se ne ravna po tem, kdo izrablja občinsko upravo v vse druge svrhe,

samo ne v blagor celotne občine in vseh občanov? Ali niso to klerikalci? Ogromna večina občin na deželi je v klerikalnih rokah, prav za prav v oblastvu župnikov. Ti večinoma gledajo na to, da občine slepo, brez vsakega ugovora služijo napravam ter popravam cerkva in župnišč, nakupovanju potrebnih in nepotrebnih stvari za cerkve ter župnišča. V največ primerih se to godi brez polaganja pravih računov.

«To je potrebno, to se mora napraviti,» je bil in je še danes ukaz iz župnišča. Najboljši župnikovi pristaši temu še dandanes brez ugovora pritrjujejo, ne da bi preiskali, ali res obstoja potreba in ali morda ni potrebnega kritja v cerkveni blagajni. Takšni odbori so baje najvzornejši in za obči blagor najvnetejsi. Kaj občinska pota in mostovi, kaj druge občinske potrebe, kaj občinski ubožci, samo da je zadoščeno župnikovim samovoljnim zahtevam! Za pokopališča morajo skrbeti občine, morajo jih vzdrževati, širiti ali v potrebi napravljati nova. Seveda so pokopališča prepisana kot cerkvena last in občine nimajo nobene besede več govoriti. Zato za primer opustitve pokopališča po pretečeni dobi ne odloča občina glede prostora, ampak cerkev kot lastnica. Isto velja za javna poslopja, ako jih več ne uporabljajo.

To vse se godi zato, ker sede v občinskih odborih še dandanes možje, ki se ne zavedajo občinskih dolžnosti. Da to ni prav, počasi že spoznavajo posamezni razumnejši klerikalni možje. Žal le, da je takih mož v vrstah SLS še premalo. Ti možje, četudi klerikalci, pridejo pri domači duhovščini v največjo nemilost. Tak zgled nam daje tudi primer starega Stanovnika. Za občinski blagor se je zavzel v občini proti župniku in prišel je pri njem v nemilost, kar prehaja celo na njegove otroke.

Če je v nekaterih občinah danes že boljše in se ne razmetava denar brez potrebe, se je zahvaliti temu, da v občinskih odborih že sedi večje ali manjše število mož, ki se ne dajo komandirati iz župnišča, ampak imajo pred očmi napredek in blagor vseh občanov, ne glede na pripadnost in stranki, kar je edino pravilno.

Politični pregled

Glavno zanimanje politične javnosti je bilo zadnje dni usmerjeno v

ustvarjanje bloka demokracije.

ki prav za prav že obstoja in je njegova končna ustanovitev le vprašanje kratkega časa. V torek so se vršila važna medsebojna posvetovanja zastopnikov SDS, DS (Davidovičevih demokratov) in HSS (radičevcev). Doseglo se je popolno soglasje glede zdru-

Ivan Albreht:

Tiničino breme

(Dalje.)

Plesavka se je zasmejala in se je privila k njemu. Žareče oči so ga občudovale, da si je od radosti pomaknil klobuk na stran in je zavriskal.

Nekje je poskusil hrapav glas z jodlanjem, toda kmalu so ga prekosili okoliški fantje:

Je lepa, rdeča
ot nageljnov cvet,
sam Bog jo je ustvaril
to dečnu na svet.

Preden je bila ura polnoč, je bilo natanko mogoče spoznati ljudi iz Kožentavre, Podgore, iz Bajtiš, iz Ždovelj iz Loke in še dalje okrog. Označevala jih je beseda in pesem. Tini je strmela malomarno okrog, se je potikala med ljudmi in je postajala zdaj tu zdaj tam.

Po polnoči so imele prodajavke račun v paviljonu za cvetke. Gospod Müller je bil poleg in je pred vsemi pohvalil zlasti Tinico. Dekle je vzradoščeno poročalo očetu in mu je pokazalo tudi bankovec. Tomi je videl in slišal le napol, vendar je bil ponosen:

«Le ta'u naprej, dečua, moja kri!»

Zabava je medlela, Tini je sploh ni občutila ta večer. Komaj je čakala trenutka, da bo smela z očetom domov.

Noč je bila lepa in topla — noč, ki objema mehko in toplo — noč, ki vabi in šepče neslišne skrivnosti.

Tinico je objela samota kakor tiho očitavanje. Sovražno je pogledoval otrok očeta, ki

je kolovratil po cesti sem in tja ter je venomer govoril sam s seboj.

«Ali vas ni sram? Če naju kdo vidi.»

Mislila je na bledega gospoda, ki naj bi bil Müllerjev brat. Mrko ji je vstala v srcu misel, da ji je ušel zato, ker je njen oče samo delavec. V jezi je popustila puškarja in je hitela sama dalje.

«No, kam pa ali me boš počakala?» je klical Tomi za njo.

«S pijancem že ne bom hodila, me je sram,» je zamrmralo dekle nerazločno in ni hotelo čakati. Še ozrlo se ni.

Ko pa je šla naprej, jo je zbudilo nemo očitavanje:

«Ali te česa drugega ni prav nič sram?»

Prav okrenila se je, tako živo je prišlo vse to nad njo. Zdelo se ji je, da čuje v resnici glas, ki svari in opominja. Prav tak je bil kakor Francjev. Toda ko je poslušala natančneje, ni bilo nič. Tedaj se je zbala samote in same sebe ter je odbrzela.

«Nikoli več,» je ponavljala v mislih.

«Nikoli več,» je ponovila še glasno, ko je slednjič vsa potna in zbegana dospela domov.

X.

Mojster Ščetina je dovršil delo. Stene so sicer bile nekam vijugaste, toda mojster Ščetina je kljub temu nekega večera odložil orodje in je stopil h gospodarju:

«Jes žinjam da bo nam dro po gode —»

Tomi je razumel ta zaključek in je ponudil starcu merico žganja. Mož je popil in se je zahvalil:

«Pa srečne.»

Ko je bil Ščetina srečno od hiše, so po večerjali in so začeli kramljati. Bilo je blizu jeseni, takrat ko zori sadje in se začinja vlačiti megla po dolini. Valter je spal, Tini in Metka sta sedeli v kuhinji.

Puškar Tomi je bil slabe volje.

«Ta Müller — to je šema,» je razložil ženi.

Matilda se je začudila in tudi Tini je dvignila oči.

«Račune smo imeli včeraj — no, pa je bilo dobička do čuda,» je razlagal gospodar in je bobnal s prsti po mizi. «Pa se domisli to motovilo, ta Müller, in se začne zahvaljevati odboru. In konec hvale je bil ta, da je predlagal, naj se razpusti društvo.»

Matilda je zastrmela in Tinica si je v nestrpnem pričakovanju pogladila lase.

«To ima človek za trud,» je potožil Tomi in si našgal pipo.

Nekaj časa so molčali — le moreča tišina je govorila z njimi. Tomi je venomer ogledoval Tinico, da ji je bilo naposled mučno in sitno.

«Kaj imajo atej?» je premišljala in je skrivala obraz pred pogledi, dokler ji ni prišlo na pomoč materino vprašanje:

«Ali nisi bil ti nič zoper to?»

Tomi se je nasmehnil:

«Kaj pa hočeš, ko je bilo vse domenjeno! Reberje niso na meji — so rekli — saj je tako vse pošteno nemško. Premoženje so pa razdelili.»

«To je pa še dobro, se je hitro oglasila Tilda. «Koliko pa je prišlo nate?»

«Name?» je zamrmral Tomi in je odložil pipo. «Saj so ga razdelili med druga društva.

žitve obeh demokratskih strank in Spahovih jugoslovenskih muslimanov, katerim se pridružuje v velik blok demokracije tudi HSS (radičevci).

Položaj postaja zaradi tega dejstva zelo resen. Razume se, da

reakciji ni všeč to združevanje sorodnih naprednih strank,

kajti vlada se bo kmalu začela majati in kriza bo odnesla Vukičevića in SLS, ki se je združila z radikali. V sami radikalni stranki obstoje struje, ki ne marajo reakcionarnih vukičevićev in se proti Vukičeviću bore z vso silo.

Obrisi nadaljnega razvoja naših političnih prilik še sicer niso povsem jasni. Ve se le, da je blok demokracije gotova stvar in da je

bodočnost v znamenju demokracije,

ki bo vršila najodločnejši boj proti reakciji, dokler je ne vrže in prevzame krmilo v svoje roke. Tega trenutka si žele vsi resnični demokrati vseh struj v naši državi, zlasti tudi v Sloveniji, kjer snovanje velikega demokratskega bloka vsi pravi naprednjaki pozdravljajo z največjim zaželenjem.

Zatrjuje se, da bo prišlo

do preloma današnjega položaja ob volitvah stalnega skupščinskega predsedstva.

Blok demokracije kljub temu, da še ni končno noveljavno ustanovljen, dejansko že obstoja in je Davidović dobil od Pribečevića ter Radiča pooblastilo, da se odslej lahko smatra za blokovega predsednika in da nastopa v Narodni skupščini tudi v imenu njenih klubov.

Od ostalih za nas važnejših dogodkov je zabeležiti

ponovno vpadanje bolgarskih komitašev v naše ozemlje.

Razbojniški napadi in atentati bolgarskih komitašev na našem ozemlju so znova vzbudili napetosti med Jugoslavijo in Bolgarijo, dasi je že bilo na tem, da prideta Jugoslavija in Bolgarija do tesnejših stikov. Ni še jasno, ali uradna Bolgarija odobrava to početje komitaških razbojnikov in ali bo začela enkrat resno akcijo za iztrebljenje elementov, ki samo zavlačujejo nujno potrebno sodelovanje obeh slovanskih držav.

To je ravno: Delaj, delaj, zraven si pa praznih rok!

Komaj je razložil puškar to novico, je začel priganjati dekletki v posteljo. Zamaš so bili izgovori, da imata še dela za šolo. Tomi je obstal pri svojem...

Ko sta bila z ženo sama, je legla senca skrbi na njegov obraz. Začel je pohrkovati in dolgo ni bilo besede iz njega.

Po tem uvodu je začel motriti ženo, da se je dvigala njena radovednost vedno više. Prestavljala je posodo in je vsak hip pričakovala, da razkrije Tomi nekaj groznega. Ni se mogla premagovati in že je hotela z vprašanjem na dan, ko se je puškar naposled vendarle oglasil:

«Govore, da ima Müller brata, ki menda ni nič prida...»

«Beži!» ga je prekinila žena.

«Menda je bil zadnjič tisti človek tudi na veselici in je počel take reči, da Müller ne more več obstati v Reberjah,» je pravil puškar polglasno in se je venomer oziral okrog sebe. «Menda zablja otroke, dekletca...»

Kako je strmela Tilda v strahu.

«Tako no,» je naznačil Tomi s kretljivo in mati je zadržala:

«Pa Tinica je prinesla zadnjič dvajsetak domov —»

Puškar je stopil k vratom in je pogledal v vežo. Bilo ni nikogar.

«Menda so mu oblastva za petami, Müller je baje izjavil, da to ni njegov brat. Ali kaj hočeš, ko so enkrat govorice med ljudmi!»

Tomi je vzel iz omarice steklenico žganja in je pil. Za njim je pila še žena par požirkov.

DOPISI

SPODNJA BESNICA PRI KRANJU. Tukajšnje gasilno društvo je priredilo v nedeljo 2. t. m. vinsko trgatavo. Prireditve je lepo uspešna in smo z gnočnim uspehom prav zadovoljni. Zahvaljujemo se vsem bližnjim in daljnim obiskovalcem, posebno kranjskemu gasilnemu društvu za tako obilno udeležbo. Našemu gasilnemu društvu pa kličemo: Le tako naprej! V slogi je moč!

SV. ANA POD LJUBELJEM. Zopet se enkrat oglasimo v Vašem listu. Volitve v Narodno skupščino so za nami in mi smo zadovoljni z doseženim uspehom. Ker naša občina pri oblastnih in skupščinskih volitvah voli na volišču Tržič, se ne morejo točno oceniti naši glasovi, toda lahko brez pretiravanja rečemo, da je dobila SDS več glasov iz naše občine kakor iz vseh ostalih skupaj. Nismo prirejali shodov ne mi in tudi ostale stranke ne, razen klerikalcev, ki so pri teh volitvah dobili pogum in napovedali shod pri «Zvircu», dočim so prej prirejali zaupne sestanke po privatnih hišah. Na mali Šmaren so priredili shod in privedli poslušalce kar s seboj iz Tržiča; menda so vedeli da tukaj ne bo dovolj njihovih ljudi. Od tukajšnjih občanov so bili na shodu trije pristaši SLS, ki bi itak brez tega shoda volili g. dr. Korošca. Shod je otvoril oblastni poslanec g. Majeršič in potožil o slabi udeležbi — radi slabega vremena, nato pa podal besedo juristu gosp. Šmajda, ki nam je pričel govoriti o dobrovoljcih, koliko so trpeli za našo državo in koliko žrtvovali. Le tega ni povedal, da je klerikalnih dobrovoljcev bilo presneto malo v srbski armadi, ker so bili klerikalci preveč vneti za črno-žolto zastavo. Dejal je tudi, naj tista občina ali tisti okraj, kjer ne bo dobila klerikalna škafia večine glasov, nič sar dobrega ne pričakuje od njih. (Medklie: «Saj nam niste nikoli nič dali!») Glede paragrafa 82. nam mož ni vedel dati točnega odgovora. Nato je bil dnevni red izčrpan v našo splošno zadovoljnost. Povemo Vam: Čim večkrat boste prišli k nam, tem manj ovčic boste imeli, ker se je naše delovno ljudstvo pričelo zavedati in ne mara hoditi ob palicah politikujoče duhovščine, temveč po lastnih nogah. Mi uvidevamo, kaj pomenijo demokracija, kultura, prosveta in napredek in kaj pomeni

klerikalizem s svojim duševnim zasužnjevanjem. Med nami in klerikalci je velik prepad. Vaš cilj je popolno oblastvo politikujoče duhovščine nad zaslepjenim ljudstvom, naš cilj pa je duševna svoboda in napredek. Zatorej, Vi vsi, ki ste volili našo SDS, mislite eno: kako boste združili vse svoje prijatelje in znance za našo skupno fronto, da bo prihodnjic uspeli tem večji. Zastavite vse svoje moči, vse svoje zmožnosti in vso ljubezen za našega borca g. dr. Žerjava ter za procvit in napredek naše SDS! S tem geslom delajmo od moža do moža in pripravljajmo se na veliki trenutek, ko bomo lahko rekli: večina je za nami. Takrat pridejo za nas lepši časi. Šele tedaj bomo na svoji zemlji svoji gospodje, ker tedaj bomo imeli svobodno besedo. Brez dela ni uspeha!

RAČNA. Pri volitvah v Narodno skupščino je napredovala SDS pri nas napram letu 1925. od 9 na 15 glasov brez vsake agitacije. Upamo, da bomo tako napredovali tudi za naprej. Bilo bi prav zelo potrebno, da bi bila občina enkrat v naprednih rokah, ker naše klerikalno županstvo hodi rakovo pot. — Dne 20. septembra je imel pri nas birmo škof dr. Jeglič. Seveda se je udrihalo tudi po «Domovini» in «Jutru», da sta brezverska lista ter se ne smeta čitati. Kljub temu imamo v naši župniji precejšnje število izvodov obeh listov. «Domoljuba» že klerikalci sami ne marajo, češ, da je predolgočasen. K temu imamo še pripomniti, da tukajšnji cerkveniki ne poznajo škofovih vozov ter so zato klenkali sejmarmem. Na ta račun so zbili ljudje mnogo dovtipov. Drugega dne zjutraj bi pa ženske kmalu odnesle g. škofa s spovednico vred. Tak pritisk je bil do njega. — Dne 25. septembra je bila na Taboru ljudska veselica z ogledovanjem jame. — Dne 9. t. m. bo v Račni v prostorih gasilnega društva prireditve v vinsko trgatavo. Udeležite se prireditve v polnem številu! Ne bo vam žal!

STARA LOKA. Tudi v naši veliki in premožni občini, ki zavzema skoro ves trikot med Medvedami, Kranjem in Škofjo Loko, smo se začeli pripravljati na občinske volitve, ki se bodo vršile 6. novembra. Kakor v Ljubljani in v mnogih krajih po deželi smo se tudi tukaj zvezali vsi naprednjaki proti klerikalcem, ker se je tudi kmet že naveličal komande iz farovžev. Imamo namreč toliko vzornih kmetovalcev in dobrih gospodarjev v občini, ki dobro poznajo naše potrebe, da jim lahko z največjim zaupanjem izročimo v roke

«Ali ti ni Tinica ničesar povedala, kje je dobila tisti denar?»

«Meni?» se je čudil Tomi in je skomignil z rameni, «saj tu je vendar mati prva, ali ne?»

«Zame se dekle briga manj kakor za lanski sneg,» je odvrnila Matilda in glas je bil zasenčen. Po dolgem času je začutila nocoj, kako ji je prvi otrok spolzel iz rok.

«To so vse tiste tvoje neumnosti,» je začela očitati možu v nadaljevanju svojih misli. Še enkrat je segla po žganju, pa je že imela solze v očeh:

«Naj bo kakorkoli, jaz ne morem pomagati!»

«Ti ne moreš, jaz pa še manj,» je menil Tomi mrko. «Zdaj sem ob najlepši zaslužek.»

S tem je krenila misel v novo smer in otrok je bil v tistem hipu pozabljen.

«Kako pa misliš zdaj?» je vprašala Matilda nekam sočutno.

«Če bi vzela koga na stanovanje,» je poskusil puškar počasi. «Z vsem drugim tako ne bo nič!»

«Seveda.»

«Kuhinja bo zdaj nova, potem imava naenkrat dve sobi.»

«Seveda.»

«Tini bi šla mogoče služiti.»

Matilda je pomislila na vse bridkosti, ki jih je morala prestat s tem otrokom in je zopet pritrčila:

«Seveda.»

«Ovce bo že pasla, obleko si gotovo priloži,» je nadaljeval Tomi z razvijanjem svojega načrta.

«Seveda,» je rekla zopet Matilda in nič drugega. Leta zakonskega življenja so jo naučila dokaj natanko, kdaj je treba rabiti jezika in kdaj je bolje, če ga človek krofi.»

Medtem ko sta oče in mati urejevala kočljive zadeve bodočega gospodarstva in gospodinjstva, je Tini premišljevala v postelji stvari, ki so zanimale njo. Po vsem se ji je zdelo najbolj verjetno, da so gospodje razpustili društvo zato, ker niso marali delavcev poleg Takele črne roke, seveda... Če bi bil oče imel rokavice na veselici... Vsi, kar je bilo gosposkih, so jih imeli. Prav gotovo so samo rokavice krive. Po vsem premišljanju je sklenila, da pojde sedaj služiti. Z očetom bo zdaj gotovo križ, ko bo suša v žepu, z materjo pa itak ni nič...

Kakor je mislila, ji je bilo vendar hudo. Če bi bila županova — čemu je neki tako čudno na svetu?

Sredi takih misli je zaspala. Vso noč so ji kazale sanje pestre pokrajine, kjer caruje radost in šumi svila. Hrepeneče je iztezala roke, vsa je bila potna od samega pričakovanja.

«Če le ni otrok kaj bolan,» je opozorila Matilda moža. Tomi je zagodrnjal v spanju. Nekaj o sleparijah je menda bilo, ki vodijo človeka samo za nos. Mati je vzdihnila in je težko pričakovala jutra. Posetili so jo trenutki spomina in kesanja. Praznino je začutila v duši, vse je splala enolična vsakdanost iz nje...

Včasih je imela moža in deco in dom, zdaj nima ničesar. Samo toliko je prišla ta tuja koka vmes, da jih je razdružila...

tudi občinsko gospodarstvo, ki ga bodo gotovo tako vodili, da bo pristašem vseh strank v korist. Zato smo postavili v sporazumu s SKS in s socialisti skupno listo, katere nosilec je g. Anton Hafner, gostilničar in trgovec na Trati. Na drugem mestu je g. Franc Dolenc, trgovec z lesom v Stari Loki; tudi politični nasprotniki se z največjim priznanjem še spominjajo njegovega nepristranskega županovanja. Na tretjem mestu kandidira delavec in tako naprej zastopniki vseh stanov in vseh treh naprednih strank iz vseh vasi naše občine, da bodo res imeli pri občinskem gospodarstvu besedo vsi sloji in noben kraj ne bo zapostavljen. Obrtnike bo zastopal kolar g. France Čemažar, kmete najuglednejši kmetovalci gg.: Valentin Hafner iz Zabnice, Ilič z Godešča, Starman s Suhe in drugi znani napredni gospodarji; trgovce pa gg.: nosilec liste Hafner, Franc Dolenc in Veber, ki bodo posebno gledali na to, da se popravijo ceste in pota v naši občini. Za upravičene delavske zahteve se bodo pa zavzemali delavci, ki so bili še pred vojno pristaši socialistične stranke. Sicer SLS pregovarja delavce, naj volijo neko delovno listo SLS, a to ime je samo zvijača, da bi prestopili delavce. Pravi socialisti so naši zavezniki in imena njihovih zastopnikov so le na naši Združeni gospodarski kmetjsko-delavski listi z nosilcem g. Antonom Hafnerjem, ki ima pri občinskih volitvah 2. skrinjico. Če bomo edini in nikdo ne ostane doma, bo zmaga gotovo naša! Komur je torej pri srcu napredek občine in blagor vseh stanov, ta bo 6. novembra vrgel kroglico v 2. (drugo) skrinjico za Združeno gospodarsko kmetjsko-delavsko listo.

LAŠKO. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva je sklenila, da bo za najlepše razstavljeni sadje na razstavi 9. t. m. nagradila sederejce, člane podružnice, s premijami po 50, 100, 150, 200 in 250 Din. Nečlani, ki bodo razstavili lepo sadje, dobe sadjarsko orodje.

MALA NEDELJA. Po daljšem odmoru se bo vršila v nedeljo 16. t. m. v Društvenem domu kinematografska predstava. Predvajal se bo zanimiv vefilm «Luč Orienta». Sijajni prizori iz povesti «Tisoč in ena noč». Samo ena predstava in ta točno ob 3. uri popoldne. — Narodno-kulturno društvo pripravlja za nedeljo 6. novembra narodno igro s petjem «Rokovnjači». — Ljudska knjižnica v Društvenem domu posluje vsako nedeljo. Na razpolago so vsakovrstne zanimive knji-

ge. Pristopajte kot člani in podpirajte vsi Ljudsko knjižnico!

SVETINJE-IVANJKOVCI. V nedeljo 16. t. m. bo priredila ZKD Ljubljana v dvorani g. Petovarja velezanimive kinematografske predstave s predavanjem in zelo peštrim sporedom. Ena predstava ob 2. uri popoldne, ena ob pol 7. uri zvečer. Ne zamudite!

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

DRUGI IN VEČJI USPEH KMETIJSKE RAZSTAVE V LJUBLJANI.

Na sadnem sejmu je bilo razstavljenih 500 ameriških zabojev raznih namiznih jabolk. Uspeh vse te razstave ne tiči samo v tem, da so se naši sadjerejci v tako lepem številu odzvali, ampak veliko bolj v tem, ker so po danih navodilih svoje sadje sortirali in skrbno vložili v te novodobne zaboje, kakor jih predpisuje današnja sadna trgovina. Smelo trdim, da ni bilo dosedaj na daleč okrog nas še nikjer take razstave in sejma, in da smo lahko ponosni na ta uspeh. V naši državi še ni bilo take razstave, pa tudi v sosednih deželah ne. Vsi zaboji so imeli na prednji strani enotne etikete po najnovejših predpisih, kakor jih najdemo le po najbolj naprednih sadnih deželah Nemčije i. dr. Velika večina zabojev je imela prav vzorno vložena jabolka. Seveda je bilo tudi nekaj zabojev vmes, pri katerih se je na prvi pogled poznalo, da ni bilo večje roke zraven. Vobče pa je bil uspeh prav zadovoljiv, zlasti za pričetek.

Velik uspeh je zaznamovali tudi v tem, da se je vse sadje prodalo in da bi se ga bilo lahko še več oddalo. Najboljše naše namizne sorte, kakor voščence, kanadke, parmene, ananasove renete, maščančarji, landsburške renete itd. so bile hitro prodane in za dobro ceno.

Glavni uspeh sadnega sejma pa tiči v tem, da se je začelo resno razmišljati o tem, kako bi se dala v bodoče organizirati naša sadna trgovina, da bi donajala naši deželi in naši sadjereji večje dohodke. Ta misel ni nova, toda uspeh sadnega sejma je dal novo pobudo za uresničenje te misli. Zakaj bi se ob dobrih letinah naše lepo in zlah-

no sadje ne prodalo za dobro ceno v druge kraje, kjer sadja primanjkuje in kjer ga dobro plačujejo? Za mošt naj se uporabi le manj vredno sadje, ki ga imamo dovolj. Žlahtne namizne sorte naj se spravijo pa v denar potom dobro urejene trgovine, po zgledu, kakor ga je letos dala naša sadna razstava. Naj se dvignejo dohodki iz sadjarstva, da bo tudi ta stroka bolj napredovala. Za letošnje sadje so dobili posamezni razstavljalci po več tisoč dinarjev. Ta lep uspeh nam bodi v bodrilo, da se z združenimi močmi poprimemo sadne kupčije, ki nam za bodočnost še mnogo dobrega obeta.

LETOŠNJA TRGATEV.

Pozna košnja in zgodnja trgatev, to sta dve kardinalni napaki, ki se nas drže kakor železna srajca života. Prva kakor druga napaka nam povzročata, da so dotični pridelki zmeraj slabši in manj vredni.

Letos je bilo vreme silno ugodno za trto, kakor že davno ne. Trta je ostala zdrava in upravičeno smo pričakovali, da se bo odlašalo s trgatvijo do skrajnosti, saj je znano, da je vrednost mošta in vina zavisna predvsem od sladkorja, ki se v zadnjih dneh nenavadno hitro razvija v grozdju, tako da ga je od dne do dne več.

Mariborska oblast je izdala celo posebno okrožnico, s katero je opozarjala vinogradnike, da naj letos z ozirom na ugodne vremenske razmere čakajo do zadnjega, da bomo prišli po mnogih manj ugodnih vinskih letih zopet enkrat do izvrstne kapljice. Taka okrožnica bi morala povsod izdati.

Toda prišlo je drugače. Dasi je letošnje vreme posebno in trajno ugodno za vinograde, je vendar prvi jesenski dež omamil premnogo naših vinogradnikov, da so se kar splošno lotili trgatev in s tem oškodovali tudi tiste posameznike, ki bi še radi čakali na trgatev. Ponekod je že 14 dni poteklo, odkar so vinogradi potržani. Posebno našim Belokranjcem kakor tudi Dolenjcem se najbolj muči. Tem vinogradnikom tiči strah pred jesenskim dežjem in pred gnilobo tako globoko v kosteh, da se lotijo trgatev o prvi priliki, ne glede na to, ali je grozdje manj ali bolj dozorelo. Posledica tega so kislata vina in cvički. Prav zadnja leta pa že ponovno doživljamo, da ni res, da bi bila nujna sila za trgatev. Največ skaze dejajo mali vinogradniki, ki porabijo svoj pri-

Matilda se je ozrla po možu in se je domislila zaradi botra Jožeta. Z jezo in s studom je mislila na tisti večer. Toliko je že časa vmes, vendar tistih besedi ne izpere ne leto, ne mesec, ne dan.

Če sem zaslužila ne vem kaj, tega pa prav gotovo nisem. Sililo ji je na jok, ker je bila po dolgem času zopet enkrat tako popolnoma sama s seboj, da je lahko govorila s svojim lastnim srcem... V tej samoti ji je bilo hudo za hčer. Tako mlada, pa pride kdo vé kam... Tuja roka ji bo rezala kruh, pod tujim srcem bo revica iskala okrilja. Ali ga najde, ali zablodí?

«Tak je zdaj otrok, da sam ne ve, ali je tič ali miš,» je vzdihnila žalostno in je šla poljubljat Tinico.

Ko pa je zagorela zarja in se je nasmehnilo jutro, je vstala in se je lotila običajnega posla. Bila je zopet popolnoma vsakdanja, niti diha sledu ni zapustila minula noč na njej.

XI.

In tako je šla Tini po svetu. Pasla je ovce in je čuvala deco in je gledala solnce in žalost in smeh. In bila je zadovoljna in bila je vesela in bila je žalostna, kakor sta pač nanesla priložnost in čas. Dnevi pa so bežali in so risali v dušo osebe in kraje, lepo in grdo, brez razločka in brez izbire. Mati ji je izbrala gospodinje in mati je pobirala njene borne zasluzke.

Tako je obromala Tini več kot pol Roža in je poznala navade posameznih krajev in marsikatero slabost. Kakor je bil otrok droben in šibek, deklica je bila močna in stasovita daleč preko svojih let. Poznala je vse, kar

je sicer njenim letom še mračna skrivnost. Zato ji je bilo vselej prijetno, če ji je zastavil pot poldorasel fant:

«Kam pa, Tini, kam?»

«Naravnost za nosom.»

«Kaj ne bi šla raje malce na levo?» je vabil fant.

«Na levo ne grem, na desno ne smem,» se je zasmejala in je pogledala tako, da je fant začuden postal in je tlesknil z jezikom.

Dom je ni mikal. Kadar je prišla mati, je Tini poslušala njeno pripovedovanje in je končno povedala kar naravnost:

«Kaj se menim za te čenče!»

Matildi je bilo nekam nerodno, vendar ni marala karati hčere, ker je imela preveč spoštovanja pred njenim zaslužkom. Samo pred odhodom ji je rekla navadno:

«No, me pa ne bo več, če ti ni prav nič za svoje ljudi.»

Tini se je namrdnila in se je obrnila vstran:

«Saj pridete itak samo po denar.»

Mati ni rekla ničesar, le poslovala se ni pri odhodu. Tini se je ozrla s hladnim pogledom za njo in je odšla k svojim ovcam ali k deci, kakor je že pač služila. Mislila je na tistega, ki se ozira za njo in je posestnikov sin, in na tistega, ki gleda po njej in je tak in tak, in na tretjega in četrtega, pa je zapela brezskrbno:

«Zareči ogenj brez plamena
v mojem srcu zdaj gorí...»

Če jo je čula gospodinja, je hitro poščegetala vmes:

«Kdo ga je pa zakuril?»

Tini se je zasukala in je postregla brzo:

«Mati, ki je odnesla kronice.»

V takem življenju je Tinica dosegla štirinajsto leto in je začutila, da je Rož premajhen in prelesen zanjo. Zahotelo se ji je sveta, tistega širokega življenja, ki pelje onkraj gora. Tam so mesta, tam je svoboda, tam vabi sreča in slast...

Služila je tisti čas v Podgori in gospodinja jo je imela rada kakor lastnega otroka. Ko je čula o njeni nameri, jo je vabila na vse mogoče načine:

«Ne hodi, ti ne veš, kaj je svet!»

Tini se je nasmehnila z enostavnim izgovorom:

«Saj gredo tudi druge.»

Ko se je naklonilo leto k Božiču, se je odpravila domov.

«Pa srečno hodi,» ji je ponudila gospodinja in Tini je začutila srebrnjak na dlani. Za hip jo je zmogla nežnost, da je že hotela opustiti svoj sklep, toda takoj nato se je premagala:

«Pa srečno in brez zamere!»

Odšla je v solčni, sveži zimski dan. Pod nogami je škripal sneg, v oči in lica je rezal mraz, a zrak je bil jasen in čist. Megla, ki se vlačí tod z malimi presledki od začetka jeseni pa prav do Božiča in še čez, se je za enkrat umaknila solncu.

Tini je prišla na kolodvor in sami veseli obrazi so bili tam. Gospodje in gospe — vse v kožuhih in v dragocenih oblekah — ljudje iz daljnega sveta, ki so si prišli krajšat čas s sankanjem in s podobno zabavo. Tinica je začutila, kako je majhna in revna pred to košatostjo. S pogledom je premerila svoje križce

delek za dom. Ti so prvi pri rokah, ker jim je vseeno, ali je pridelek malo bolj ali manj kisel. Glavno je, da je hitro pod streho. Ti zgodnji trgači ne pomislijo, da delajo s tem veliko škodo svojim naprednim in večjim sosedom, vinski trgovini in sploh vinskim cenam.

V ljutomerskem okraju se pričinja trgateg navadno šele s 15. oktobrom. Zato so ljutomerska vina tudi tako dobra. Če ni nobene sile, bi morali tudi pri nas dlje časa počakati. Danes so pa naši vinogradi deloma potrgani, deloma pa ne, in to v enakih legah in po istih vinskih goricah. Da je to v škodo našega vinskega gospodarstva, je več kot jasno. Na noben način ni prav, da bi delali prezgodnji trgači škodo celim vinskim goricam, vinskim pridelkom in vinski trgovini. V tem pogledu bo treba nekaj ukreniti, da ne bo delal vsak po svoji glavi in da se ne bo delala škoda celokupnim interesom posameznih vinskih okolišev.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Ker se je izkazalo, da je uspeh žetve v Ameriki večji kakor se je pričakovalo, so začele na tamošnjih tržiščih žitne cene popuščati. V Evropi v cenah ni posebnih sprememb. Na naših tržiščih je razpoloženo mlačno. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 4. t. m. za 100 kg (blago postavljeno na slovensko postajo) naslednje cene: pšeniča: baška 340-50 do 352-50 Din, sremška 337 do 339 Din, slavonska 334 do 338 Din; turščica: baška 240 do 250 Din; moka «0» 490 Din.

ZIVINA. Izvoz živine je precejšen, vendar se cene drže nespremenjene.

KRMA. Na mariborskem trgu se je prodajalo seno po 50 do 80 Din, slama pa po 40 Din za 100 kg.

HMEĽJ. Na inozemskih hmeljskih tržiščih je bilo zadnje dni živahno nakupovanje in so se koncem minulega tedna cene v Žatecu (Češkoslovaška) in v Nürnbergu (Nemčija) malo popravile. V Žatecu se je nakupoval hmelj po 2000 do 2350 češkoslovaških kron za 50 kg (okrog 67 do 79 Din za 1 kg), v Nürnbergu pa po 150 do 280 mark za 50 kg (okrog 41 do 76 Din za 1 kg; nizke cene okrog 41 Din za 1 kg veljajo le za prav slabo blago).

in bilo jo je sram... Tam daleč je šumela Drava. Na eni strani olševa loza, na drugi ostro odsekano hribovje. Gumperški grad strmi z gore, z Žihpolj se razgleduje Marija po Rožu, a ob strani pod njo strme pečine v Dravo. Ob reki se bratijo vasice in med njimi caruje cerkev na Humčah, bela cerkviča na malem holmu; kakor nedolžna igračka se beli iz daljine...

Skoro jokala je Tini, ko je sedla na vlak. Gledala je predse in po pokrajini, toda oči niso videle ničesar. Le žalost je prosto kraljevala v srcu in tista srepa bojazen pred bodočnostjo se je šopirila v njem. Preminila bi bila rada v tistem trenutku, da bi zatisnila oči in bi se pogreznila v temo, pa ne bi bilo ničesar več...

Komaj je pomislila, se ji je zdelo, pa je že obstal vlak v Reberjah. Potniki so izstopili. Objemi, poljubi, zavoji in vzkliki, tak je bil božični pozdrav. Le ona edina je bila sama med vsemi temi veselimi ljudmi in ponosnimi veljaki. Kamor se je okrenila, se ji je zdelo, je zadela ob neprijazen pogled. Splašena in zbegana je bežala s svojo culico proti Svetemu Jožefu. In tako čudno ji je bilo, kakor da je preživela te hipe že pred davnim, davnim časom, še preden je bila na svetu. Le nekaj neznatnega je še manjkalo danes, prav nekaj malega... Želela si je tiste neznatnosti, čeprav ni vedela, v čem naj bi obstojala... Želela si je in je hitela in z vsakim korakom je naraščalo pričakovanje. Že je zavila v vas in potem po potu, da je dospela do hiše. Štiri leta ni videla doma, štiri leta kakor trenutek, vzlet iz večnosti... Toda trenutek je bil dolg, zelo dolg... (Dalje prih.)

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi so se dobili zadnje dni v valutah:

- 1 dolar za 56:16 do 56:36 Din;
- 1 avstrijski šiling za 7:98 do 8:01 Din;
- dne 4. t. m. v devizah:
- 1 avstrijski šiling za 7:99 do 8:02 Din;
- 1 nemška marka za 13:53 do 13:56 Din;
- 100 italijanskih lir za 309:82 do 311:82 Din;
- 1 dolar za 56:63 do 56:83 Din;
- 100 francoskih frankov za 222:50 do 224:50 Din;
- 100 češkoslovaških kron za 167:99 do 168:79 dinarja.

Sejmi

- 8. oktobra: Kranjska gora (samo za živino), Poljčane, Rakičan.
- 10. oktobra: Rajhenburg, Oplotnica, Št. Janž pri Dravogradu.
- 11. oktobra: Radeče (okraj Krško).
- 12. oktobra: Semič, Teharje.
- 15. oktobra: Planina (okraj Brežice; samo za živino), Kamnik, Murska Sobota, Sv. Lenart pri Mislinju.

Kratke vesti

— **Tečaj o tehniki obdelave pločevin.** Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani priredi pod vodstvom g. Josipa Štirna, profesorja tehniške srednje šole, tečaj o tehniki obdelave pločevin, ki je namenjen zlasti kleparskim, ključavničarskim in kovinarskim mojstrom ter pomočnikom. Tečaj je brezplačen ter bo trajal okoli dva in pol meseca. Poučevalo se bo v prostorih tehniške srednje šole, in sicer trikrat tedensko v večernih urah. Interesenti naj prijavijo svojo udeležbo ustno ali pismeno pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg št. 10, najkasneje do 20. t. m. Otvoritev tečaja se bo udeležencem pravočasno naznanila.

Ni razumela.

Prodajalec: «Kdaj pa mislite plačati, kar še dolgujete na šivalnem stroju?»
Šivilja: «Kaj, še plačati? Saj ste vendar rekli, da se tak stroj sam izplača.»

DOMAČE NOVOSTI

* **10. oktober**, žalostna obletnica koroškega plebiscita, se nam bliža. Naj nam bo 10. oktober vsako leto oni dan, na katerega se s primernimi prireditvami spominjamo svojih neodrešenih koroških rojakov, ki so v svoji nezavednosti glasovali proti svoji svobodi. Na neodrešeno Koroško, zibeljko Slovenstva, ne smemo pozabiti!

* **Medicinska fakulteta v Ljubljani se namerava ukiniti.** Kakor poroča beograjsko časopisje, namerava ministrstvo za narodno zdravje ukiniti medicinski fakulteti (zdravniški visoki šoli) v Ljubljani in Zagrebu. Lepo se brigajo klerikaleci za Slovenijo. Najprej okrnjenje ljudskih, potem srednjih in sedaj še visokih šol! Če bodo klerikalci še dolgo v vladi, bomo doživeli še marsikaj presenetljivega. Sicer je pa razumljivo, da gre vse klerikalno delovanje proti šolstvu, kajti ako bi imeli Slovenci preveč izobraženih ljudi, bi bilo konec srednjeveškega nazadnjaškega klerikalizma.

* **Občinske volitve v Mariboru razpisane.** Dne 29. septembra je mariborski veliki župan dostavil mariborski mestni občini odlok, s katerim se razpisujejo občinske volitve za mesto Maribor za dne 18. decembra. Pri teh volitvah bo veljal čisti propore, tako da bodo šle vse stranke samostojno v volilno borbo. Mariborska občina ima 41 občinskih svetnikov.

* **Občinske volitve za celjsko okolico.** Občinske volitve za okolico Celja so razpisane za 20. november t. l.

* **Šola za narodovo zdravje v Zagrebu.** V ponedeljek 3. t. m. se je v Zagrebu slovesno otvorila šola za narodno zdravje, zavod ministrstva narodnega zdravja. Delovanje šole se bo raztezalo na vso državo. Naloga tega zavoda je: širjenje znanja za zdravstvo in zdravstveni pouk. V šoli bodo predavanja in tečaji za nadaljnjo izobrazbo zdravnikov in za sanitetno osebje ter praktični pouk za srednješolske profesorje, ljudskošolske učitelje, orožnike, občinske uradnike in druge, da se zdravstveno izobrazijo vsi, ki imajo opravka med ljudstvom.

* **Srbski kmetovalci iz Užica,** ki so pod vodstvom užiškega velikega župana dr. Baltiča potovali po Sloveniji, so se zopet vrnil domov. S po-

Soteščan:

Tajnosti grajskega stolpa

(Povest iz davnih časov.)

(Dalje.)

Tujcu je ugajala njegova zaslepljenost, laskavo se mu je nasmehnil ter ga je potrkal po rami. «Veliki mislec in čudodelnik, tako je zapisano v zvezdah!» ga je povzdignil nad oblake. «Ako se kesaš dogovora, sklenjenega med nama, tedaj ga lahko prekličješ, dokler ni zapečaten s prisego.»

«Prisegam ti vdanost, poslušnost in zvestobo.»

«Do groba,» je dostavil Indijec. «Ko bo nočoj prisanjala polnočna luna, bodi pripravljen na vse, kar ti bom ukazal. Za sedaj pa si odpočij, da boš sposoben za skrivnostno opravilo.»

Graččak se je naslonil, zakaj silno je bil utrujen od prestanega napora. Hasan mu je stopil za hrbet ter ga je uspaval z manljivo tekočino. Čim jo je zaduhal, so se mu zaprle oči ter je trdo zadremal.

Njegovo umetno spanje pa ni trajalo dolgo časa. Kmalu se je prebudil, njegove zaspane oči so iskale tujca, ki je medtem neopaženo izginil. «Odkod je prišel? Kam je odšel? Kdo je bil?» se mu je vrstilo vprašanje za vprašanjem. Planil je skozi vrata na hodnik in odtod na stopnice, tek je navzdol v pritličje in zopet navzgor v podstrešje, stikal je po kotih in poslušal, a nikjer ni bilo sledi za odišlim neznancom.

Po dolgem in mučnem iskanju se je vrnil v sobo ter spustil v naslonjač. Čim bolj je premišljal, tem manj mu je bil razumljiv dogodek, ki ga je pravkar doživel.

6.

Romar se je po skrivnostnem sestanku z graščakom zatekel v stolpovo podstrešno sobico, kjer se je nastanil tisti večer, ko je izmaknil ključke plemeniti bolnici. Zapahnil je vrata od znotraj ter se je globoko zamislil.

«Želja se mi je izpolnila,» je govoril z zadovoljstvom. «Naključje mi je izročilo morilca, da se maščujem nad njim in njegovo hčerjo. Kri mojega sina vpije po zadoščenju in zahteva življenje za življenje.»

Izmučen zaradi napetega premišljanja se je naslonil in zadremal. Neznani glasovi so mu mahoma pregnali zaspanost. Skozi okno je zapazil v dolini gručo jezdecev, čijih oprava se je lesketala v jutranjem solncu. Sedeli so na čilih konjih ter se v urnem teku bližali Orlovju. Na čelu jim je jezdil poveljnik, čigar zunanost je kazala, da je več kot navaden vojak. Čarobno se mu je svetila čelada z dolgim peresom, oprema njegovega vranca je bila obrobjena z zlatom.

Tujčevo zadovoljstvo se je zamenjalo z nemirrom, nejevoljo in z nestrpnim pričakovanjem. «Teh pa ni bilo treba!» je godrnjal. «Poveljnik mi je znan, sličil mu je neki vitez na kraljevem dvoru, kjer sva se sestala. Tudi on je nosil črno opravo, bil je le nekoliko mlajši in manjše postave.»

Gruča je dospela pred grajsko obzidje, močan glas roga je naznanil, da kličejo vra-

setom Slovenije so bili prav zadovoljni, saj so jih povsod prijazno sprejeli in videli so v našem kmetijstvu in združništvu tudi marsikaj, česar še ne poznajo in kar lahko izrabijo v domovini. Umestno bi bilo, da bi tudi naši kmetovalci napravili včasih take ekskurzije v Srbijo.

* **Volitev župana v Zagrebu.** V torek je bil v Zagrebu ponovno izvoljen za župana arhitekt g. Heinzel.

* **Kulturno in prosvetno društvo slovenskih delavcev «Cankar» v Beogradu.** Pišejo nam: Slovenski delavci, delavke in uradniki v Beogradu smo 24. septembra t. l. ustanovili svoje kulturno in prosvetno društvo «Cankar» z namenom, da upostavimo med tukajšnjim slovenskim delavskim življenjem in da razvijemo družabno življenje s tem, da bomo pod okriljem tega društva prirejali sestanke, predavanja, družabne večere, koncerte in zabave, gojili petje, glasbo in dramatiko, ustanovili svojo čitalnico in knjižnico. Naše rojake prosimo, da nam blagovolijo darovati in poslati stare, že prečitane knjige za našo knjižnico.

* **Nemški novinarji v Beogradu.** Te dni je prispejala v Beograd skupina nemških novinarjev, književnikov in izdajateljev, ki je na študijskem potovanju po Jugoslaviji.

* **Dobro vino bomo imeli.** Po vinogradih Slovenije sicer letos ni preobilne trgatve, toda kakovost grozdja je prvovrstna, tako da bomo imeli prav dobro vino. Zadnje deževje je ponekod prisililo vinogradnike, da so morali začeti s trgatvijo prej, kakor so nameravali.

* **Nesreča pri streljanju z možnarjem.** V Veliki Gobi, naalem gorskem kraju med Polšnikom in Dolami v litijskem okraju so se domači fantje pripravljali za čim lepšo proslavitev cerkvenega žegnanja. Seveda ni smelo biti brez streljanja. Staknili so nekje star možnar, preizkusiti so ga pa hoteli še pred nedeljo. Nasuli so ga s smodnikom, užgali, a smodnik se ni vnel. Tedaj pa je hotel odkriti nedostatek 24letni Vrčanov Tone iz Velike Gobe. Stopil je bliže, a v tistem trenutku se je zakadilo, nastal je strašen pok in Tone je obležal na tleh. Ponesrečencu so priskočili na pomoč tovariši in mu nudili prvo pomoč. Strel je vrgel Tonetu del možnarja v nogo in mu jo je v spodnjem delu nad stopalom skoraj popolnoma odtrgal. Težko poškodovanega fanta so odpeljali k litijskemu zdravniku dr. Premrovu. Ta bedasta

streljanja z možnarji, ki so zakrivila že toliko nesreč, naj bi oblastva enkrat za vselej prepovedala. Saj tisto ropotanje z možnarji nima nikaškega zmisla.

* **Strašna železniška nesreča v Domžalah.** Te dni je povozil tovorni vlak v Domžalah 29letnega postajnega delavca Josipa Krajnerja. Kolesa so mu strla eno nogo v stegnu, drugo pa v stopalu. Ponesrečenec kljub strašnim bolečinam ni izgubil zavesti. Poklical je na pomoč tovariše, ki so ga prenesli na kolodvor Domžale, kjer so mu obe nogi obvezali in preprečili izkrvavljenje. Na kolodvoru je ostal dobro uro, ker so čakali na osebni vlak, s katerim so ga odpravili v ljubljansko bolnico, kjer je sirovak podlegel hudim poškodbam. Josip Krajner je doma iz Žalne na Dolenjskem, poročen ter družinski oče. Njegova družina stanuje v Domžalah. Z ubogo družino sočustvuje vsa okolica.

* **Smrtna nesreča rojaka v Kanadi.** Dne 9. septembra je ubilo v rudniku v New Waterfordu v Kanadi Slovenca Ignacija Hočevarja. Pokojnik je bil doma iz vasi Potok (župnija Krka pri Stični). V Kanadi je bil komaj pet mesecev. Bil je tih in miren fant. Njegovi rojaki Slovenci so poskrbeli za lep pogreb, katerega se je udeležilo okrog 600 ljudi pešcev in 15 rodbin v avtomobilih. Nacetu naj bo lahka zemlja kanadska, a njegovim staršem, bratom in sestram naše sožalje!

* **Skrivnosten pojav na zemunskem pokopališču.** Že pred davnimi leti, to je leta 1892., se je v obitelji Sirbu v Zemunu zgodil žalosten dogodek. Bratca 9letni Joca in 8letni Kosta sta se igrala vojake. Joca je našel nekje puško, katero je, ne da bi vedel, da je nabasana, sprožil proti bratcu. Kosta je bil zadet v glavo in je takoj izdihnil. Kmalu je začel hirati tudi Joca, ki ga je v otroški duši silno pekla vest zaradi bratčeve nesrečne smrti, in je čez par let umrl. Položili so ga v isti grob kakor Kosto. Starši so obema sinovoma postavili nagrobni spomenik, v katerega so hoteli vstaviti obe sliki. Našli pa so samo Jocovo fotografijo in so samo to vstavili v spomenik. Zadnje dni pa se je na Jocovi sliki začela pojavljati skrivnostna sprememba, in sicer se je na prsni Jocove slike pokazala glava ustreljenega Koste. Starši so sliko prestrašni odstranili ter vstavili na spomenik drugo Jocovo fotografijo, toda čez par dni se je tudi na tej sliki pokazala Kostova glava, in sicer s to razliko, da je bila

sedaj na Kostovi glavi vidna tudi rana od strela. Odstranili so tudi to sliko in vstavili tretjo; toda zaman, tudi sedaj se je pojavila na njej Kostova glava. Ljudje hodijo od blizu in daleč gledat ta skrivnostni pojav, katerega si nihče ne zna razlagati.

* **Deček pod avtomobilom.** Te dni se je hotel v Celju mlad kolesar, 12letni sinček g. dr. Ogrizka, ogniti avtomobilu, ki mu je prihajal naproti. Avto je v ostrem ovinku zavozil pred Rakuschevo sladišče, tako da se mu mladi kolesar ni mogel izogniti. Deček se je prebrnil in prišel s kolesom pod avto. K sreči je padel tako, da je dobil le lahke telesne poškodbe, pač pa je bilo kolo močno poškodovano.

* **Smrtna nesreča trgovskega vajenca.** V prostorih Železničarske nabavljalne zadrage ob Cesti na gorenjsko železnico v Ljubljani se je pripetila strahovita nesreča. 16letni trgovski vajenec Edv. Podbevšek je pometal skladišče nad prodajalno. S skladišča vozi v prodajalno in obratno vsak hip težko železno dvigalo, ki je Edvarda že vedno izredno zanimalo. Kadar je le mogel se je sukati okrog njega in so ga tovariši že opetovano opozorili na pretečo nevarnost. Kakor že večkrat je Podbevšek tudi usodnega dne zopet pristopil do dvigala baš, ko se je spuščalo v spodnji lokal. Pri tem pa je bil nesrečnik toliko nepreviden, da je prepozno potegnil glavo nazaj in ga je dvigalo z vso silo udarilo zadaj na lobanjo ter mu jo oddrobilo. Spodaj stoječi so zapazili nesrečo šele, ko je začela curljati po dvigalu kri. Hiteli so v skladišče in našli tamkaj mladega vajenca mrtvega.

* **Zastrupljenje.** Te dni je bil nenadoma poklican rešilni oddelek v Studence pri Mariboru, kjer sta se vila v bolečinah računski uradnik delavnice državnih železnic Hinko K. in njegova žena. Prepeljali so oba v bolnico, kjer so jima izprali želodca. Zdravniška pomoč je bila še pravočasna in sta zastrupljenca izven nevarnosti. Vzrok poskušene samomora ni znan.

* **Mrtvee v vodi.** Te dni so našli v Malem grabnu pri Ljubljani za Andrejtovo tovarno mrtveca. Iz dokumentov, ki jih je imel mrtvec pri sebi, so spoznali v njem v Šmartnem pri Kamniku rojenega delavca Ivana Pistotnika. Na lice mesta je pozneje prišla tudi policijska komisija, ki sta jo tvorila zdravnik dr. Polenšek in nadzornik Močnik. Po zdravniškem mnenju je moralo

tarja. Zaškripala so železna vrata in jezdec so pridrli na dvorišče.

«Kdo so in koga iščejo?» je nemirno ugibal. Daleč okrog so se podile njegove misli, končno pa so obstale pri bolnici, katero je sklenil obiskati, da bo tam kaj natančnega izvedel. Skrivoma je zapustil stolp ter se je odpravil v graščino.

Pod stopnicami na hodnik je srečal služabnico, katero je vprašal po bolni mladenki.

«Ali ste vi čudodelni zdravnik, ki ste bili nedavno pri milostivi?» mu je vrnila vprašanje.

«Da, tukaj sem. Govori, kako je z njenim zdravjem!»

«Poslabšalo se ji je, zopet leži v omotici ter zmedeno govori.»

«O čem pa? Ali mi moreš kaj povedati?»

Neprestano pripoveduje o ključih, katere ji je nekdo izmaknil. Zapovedala nam je preiskati graščino, pregledali smo vse prostore, a zaman. Zopet je naročila, naj vas poiščem, ker sumi, da ste ji ključce vi odnesli...»

«Neumnost! Ali sploh ve, da sem bil pri njej in da sem ji dal zdravila?»

«Tako se ji dozdeva. Pojdite, da se dogovorita...»

Po hodniku je pridrivil oskrbnik, namenjen k bolnici zaradi sprejema tujih jezdecov, ki so čakali na dvorišču.

«Ne razburjaj je s takimi poročili» mu je odločno zabranil. «Njeno življenje visi na niti, ne koplji ji prezgodnjega groba.»

«Ničesar ne morem ukreniti brez njenega dovoljenja. Jezdec bi radi hrane zase in za konje, česar jim ne smem dati iz lastne volje.»

«Odpravi jih zlepa ali zgrda, samo bolnici prizanesi z nepotrebnim nadlegovanjem.»

«S kakšno pravico mi prepoveduješ?»

«S tako pravico, ki jo ima zdravnik nad bolnikom.»

V oskrbniku je vzkipelo zavoljo vmešavanja v njegovo opravilo. «Ti boš tukaj zapovedoval!» je vzrožil nad Indijcem. «Ječar te je pobral na cesti kakor odpadki, kdo ve, kaj je skrito v tvoji osebi. Jaz pa sem tukaj prvi za graščakinjo, ki sme ukazovati.»

Zdravnik se je pripravljal, da se zahrbtno zažene na oskrbnika, nenadoma pa so se odprla vrata, pred razljutena možaka je stopila graščakinja Gizela, neustrašenost in odločnost sta zakrivala njeno oslabelelost.

«Vstala sem zaradi prepira, ki je v gradu prepovedan. Kdo si tujec in kako se drzneš napasti mojega služabnika?»

«Milostiva, bojim se za vaše zdravje. Oskrbnik vas je hotel nadlegovati zaradi tujcev, ki so pravkar prijezdili na Orlovje.»

«Koliko jih je?» ji je radovednost ohladila nejevoljo.

«Kakih dvajset,» je povedal oskrbnik namesto zdravnika.

«Ali so ti znane njihove zahteve?»

«Menda potujejo na Ostrožje h knezu na važen razgovor.»

«Pa ne veš v kakšni zadevi?»

«Nič mi niso omenili.»

«Si li vprašal po imenu poveljnika?»

«Ni mi hotel odgovoriti.»

«S kakšnim grbom je označen njegov ščit?»

«Z levovo glavo in z napisom „Mrtev bom živel.“»

«Kje so se naštanili? Ali si jim nakazal prenočišče in jim naročil oskrbo?»

«Nisem, milostiva. Poveljnik hoče z vami govoriti, kar sem vam prišel naznaniti, a mi je zabranil ta nadležnik.»

«Zakaj se vmešavate v tuje opravilo?» je ošinila neznanca. «Vi ste zdravnik, ki ste bili včeraj pri meni — tako nekam megleno se vas spominjam.»

«Bil sem poklican,» je potrdil njeno dozdevanje.

«Prav. Počakajte me tukaj v sprejemni sobi, dokler se ne povrnem.»

Stekla je po stopnicah na dvorišče, kjer je poveljnik razjezdil konja ter se ji globoko poklonil. «Milostiva, ne bojte se našega prihoda,» jo je nagovoril. «Ves dan smo na poti v neprestanem teku, ker smo nameravali še pred mrakom dospeti na Ostrožje. Spotoma pa sem se spomnil važnega poročila, ki ga vam moram oddati, ter sem se oglasil.»

«Dobro došli! S čim vam morem postreči?»

«Nočem izrabljati vašo gostoljubnost. Dajte mojim ljudem in konjem nekaj hrane, mene pa povabite na važen pomenek.»

«Kako, če vas ne poznam? Povejte mi svoje ime in namen razgovora.»

«Poglejte mojo opravo, na katero se sklicujem in sodite, ali nisem vreden vašega upanja.»

(Dalje prihodnjic.)

truplo ležati v vodi že kakih 10 dni. Iz pripovedovanja prič je razvidno, da je bil pokojnik vdan pijači, obenem pa je bil precej zadolžen. Gre najbrže za nesrečo, ki se mu je pripetila v alkoholiziranem stanju, ni pa tudi izključen samomor.

*** Strela zanetila požar.** V malem naselju Osredku v šentviški občini pri Stični, je strela nedavno zapalila poslopje Antona Ceglarja. Ker je bila stavba slamo krita, se je ogenj v trenutku razširil, da je bilo vsako gašenje nemogoče. Komaj so rešili živino. Ogenj se je oprijemal tudi že bližnje koče, kjer stanujejo starši po nesreči prizadetega Ceglarja. Tu je pogorela vsa streha. Anton Ceglar je težko prizadet, saj mu je poleg navedenega poslopja pogorelo tudi vse kmetijsko orodje.

*** Aretacija nevarnega vlomilca.** Zagrebška policija je aretirala nevarnega vlomilca, mizarškega pomočnika Antona Vančka iz Žabljaka pri Mariboru. Možak je v zadnjem času izvršil petnajst vlomov in tatvin. Pri zasliševanju je priznal, da živi že šest tednov od vlomov in kraje. Pri njem so našli različne ukradene predmete.

*** Beračevo maščevanje.** V nedeljo 25. septembra je nastal ogenj v hlevu posestnika dr. Šribarja v Kasazah pri Celju, kakor smo že poročali. Ogenj je bil očitno podtaknjen. Požiga je osumljen 81letni berač Janez Lenart, ki je prišel opoldne k Tereziji Dobovičnikovi v kuhinjo prosit milodarov. Dobovičnikova ga je zavrnila, češ, da mu nima ničesar dati, ker je siromašna. Lenart se je podal iz kuhinje pri ozadju hiše k hlevu. 10letni deček France Petrovič je ležal pod lipo za hišo in opazil, da je Lenart, ležeč na travi poleg hleva, držal v roki vžigalnik, ki ga je polnil z bencinom. Petrovič, ničesar hudega sluteč, je šel h kosilu. V kratkem je zaslišal zunaj nekaj pokati, nakar je odšel ven in opazil, da gori hlev. Lenarta pa je videl bežati proti Grižam. Orožništvo je osumljenca aretiralo.

*** Zločin nezakonske matere.** Zaradi umora svojega nezakonskega novorojenčka je bila pred mariborsko poroto na tri leta težke ječe obsojena Ana Ozvaldova, dekla pri Št. Janžu na Pohorju. Ozvaldova svojega dejanja ni tajila.

*** Smrtna obsodba pred mariborsko poroto.** Pred mariborsko poroto je bil na smrt na večalnih obsojen Madžar Ladislav Tot iz Pinc pri Dolnji Lendavi, ki je na zverinski način ubil svojo ženo Rozalijo. Zločin se je zgodil v avgustu lanskega leta. Umorjenka je imela 13 ran od noža, s katerim je moral zločinec naravnost besno bosti, kajti nož je bil po strašnem dejanju ves skrhan in zakrivljen.

*** Skozi okno.** Ko so bili Kovačevi v Črnem potoku pri Šmartnem zaposleni na njivi, se je priklatil skozi odprto okno njihove hiše neznan tat in odnesel več stvari.

*** Z ukradenim denarjem je hotel čez mejo.** Obmejna policija je aretirala 28letnega Ivana Žolmirja, ki je hotel prekoračiti avstrijsko mejo brez potnega lista. Komaj so ga privedli v zapore, pa se je ugotovilo, da se je hotel umakniti čez mejo zaradi tatvine, ki jo je izvršil na svojem domu. Staršem, ki prebivajo v Žalcu v Savinjski dolini, je namreč ukradel 27.000 dinarjev in hotel s tem plenom pobegniti v inozemstvo.

*** Opasen tat.** Nevarnega zločinca je prijelo orožništvo na Zidanem mostu. Je to Josip Krkljec, ki je pred kratkim v Zagrebu v družbi z nekim Štefanom Kovačem ukradel 75.000 Din. Ko so ga detektivi hoteli prijeti v Varaždinskih toplicah, je Krkljec enega usmrtil s strelom iz revolverja. Krkljec, ki je rodом Zagrebčan, priznava svoje dejanje.

*** Roparski napad v Gorjancih.** Predzadnje nedeljo zvečer je popival v gostilni Štubler v Jugorju v večji družbi Jakob Miklavčič iz Maline pri Semiču. Pred kratkim se je bil vrnil iz Amerike in je bil za mizo prav dobre volje. Imel je pri sebi okrog 5000 Din. Okrog 1. ponoči se je Miklavčič napotil proti domu. Na potu med Jugorjem in Semičem pa sta ga na samoti napadla dva neznana možka, katerih zaradi teme ni mogel spoznati. Roparja sta Miklavčiča najprej pretepla, ga vrgla čez dva in pol metra visoko škarp, skočila za njim, nakar ga je prvi držal za roke in mu tiščal z robcem usta, da ni mogel

kričati, drugi pa mu je s silo iztrgal iz notranjega žepa listnico, v kateri je imel še 4370 Din. Roparja sta po izvršenem dejanju izginila, obnemogli Miklavčič pa je ves obtočen ležal do drugega dne v jarku. Šele proti jutru se je s težavo privlekel nazaj v Jugorje. O napadu je bilo obveščeno orožništvo v Metljiki, ki je nemudoma odredilo preiskavo. Narednika Erzetič in Kastelic sta se takoj podala na zasledovanje neznanih storilcev in posrečilo se jima je, da sta že tekom ponedeljka izsledila oba napadalca. Rop sta izvršila 15letni hlapec Fran Prosenik iz Hrašpa in neki Jože Kovačič iz Mihovca (občina Št. Mihael-Stopiče). Pri njima so našli še ves oropani znesek z listnico vred.

*** Z nožem v trebuh.** Tri leta težke ječe je dobil pred mariborsko poroto 26letni hlapec Ivan Polajžar iz Ruš, ker je z nožem zabodel hlapca Ivana Peršona, ki je zaradi izkrvavitve izdihnil v bolnici.

*** Pri primerih zastrupljenja,** ki nastanejo zaradi pokvarjenih živil, zaradi alkohola, nikotina, morfija, kokaina, je uporaba prirodne grenčice «Franz-Josef» važen pripomoček. Zdravniške poslovne knjige navajajo, da pri zastrupljenjih s svincem voda «Franz-Josef» hitro odstrani najbolj trdovratno zagatenje, ki je glavni povod mučnih napadov kolike.

BELEŽKE

+ Za vzgled kmetskim volilecem! Pišejo nam: Ljubljana ima tudi lepo število kmetijskih volilcev Barjanov. Kakor pri skupščinskih, tako je tudi pri sedanjih občinskih volitvah velika večina stala ob naši strani, ter volila napredno. Nanje so se navalili klerikalci z vso silo ter jim obljubljali napeljavo vodovoda, elektrike itd., pa Barjani se niso dali zapeljati, ker predobro poznajo neresnost klerikalnih obljub pred volitvami. Na dan volitve so prišli med Barjane prvi klerikalni vodje dr. Korošec, dr. Natlačen in drugi, da bi s svojo navzočnostjo vplivali na volilce, a bilo je vse zastoj. Ostali so možje, trdni ter zvesti svojemu političnemu prepričanju. Njihovo volišče je dalo večino naprednih glasov nad klerikalnimi glasovi. Barjani kmetijski volilci naj bodo drugim kmetijskim volilecem na deželi za zgled in posnemanje.

PROSVETA

p Anton Melik: Kolonizacija Ljubljanskega barja. 1927. V Ljubljani. Založila Tiskovna zadruga, 67 str., 3 zemljevidi, slike, tlorisi. — O Ljubljanskem barju imamo razmeroma mnogo literature. Pričujoča knjiga podaja najprej kratek pregled osuševalnih del od leta 1762. do danes. Nato sledi opis, kako so izkoriščali barsko površino pred kolonizacijo, ki se je pričela leta 1830. kako je izvedel naselitev osušenega terena ljubljanski magistrat in kako so se razvijale kolonije na Barju: Črna vas, Izanska cesta (nekdanja Karolinska zemlja), Illova, Hauptmanca ter Lipe. Tretji oddelek popisuje lego in razvoj naselbin na Barju ter nastanek njih imen. V četrtem raziskuje, odkod so se naselili kolonisti ter karakterizira sedanje gospodarsko stanje naseljencev, iz česar se pokaže končni efekt naseljevalne akcije. Zadnji odstavek govori o nekaterih posebnostih Barjanov in njihovih bivališč. Študiji so priložene karte in slike, in sicer: karta kulture na Barju, narejena po stanju iz leta 1825., karta posestnega stanja v letu 1825. ter situacijska karta barskih naselbin in vrhutega nekaj slik in tlorisov značilnih barjanskih hiš. — Knjiga ni pusta učena razprava, marveč je pisana zanimivo in tako, da jo bo s pridom in veseljem bral vsakdo, kdor se zanima za Ljubljansko barje. Nanjo opozarjamo zlasti učitelstvo, duhovnike in druge izobražence na opisanem ozemlju.

Ne misli se poboljšati.

Jetničar: «Dragi mož, upam, da vas več ne bom videl pri nas.»

Odpuščeni jetnik: «Tako, gospod, kaj boste šli proč?»

Mož trpin.

Tujec: «Kdo je gospodar v tej hiši?»

Mož: «Mati moje žene, kadar žene ni doma.»

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Pismo z Ježice

Občna zbor SDS in Sokola. — Sokolova dramatika.

V soboto 24. septembra se je zbralo okrog 30 somišljenikov SDS k «Jančetu» na ustanovni občni zbor. Sliko in uspehe političnega naprednega dela v občini ter delovanje nasprotnikov je podal g. Kregar. Po ogromnem porastu demokratskih glasov od 25 na 65, po lepo uspeših občinskih volitvah in lepo razvitem naprednem kulturnem gibanju je postala politična organizacija zdaj nujno potrebna. O njenem pomenu in njenem delovanju je obširno poročal delegat centralne ravnatelj g. Jug, ki je prispel na Ježico na izrecno željo predsednika g. dr. Žerjava. Zborovanje je bilo nad pričakovanje dobro obiskano in se je pri tej priliki vpisalo v SDS 33 članov. Volitve so nam dale v odbor same preizkušene in požrtvovalne somišljenike. Odbor je sestavljen takole: predsednik g. Ivo Hvastja iz Savelj, posestnik, naš odlični politični in gospodarski delavec, tajnik šolski upravitelj g. Anton Germek, blagajnik pa g. Nace Dovč; odborniki so gg.: Leander Kerševan, Matija Guček, Kocijan Škerl in Alojzij Jenko; namestnika gg.: Janko Cibej in Janko Cvetko. Občni zbor je izročil iskrene pozdrave predsedniku SDS g. dr. Žerjavu, ki je pokazal Ježici že toliko pozornosti. Novemu odboru želimo kar največ uspeha, od naprednjakov pa pričakujemo, da se do zadnjega vsi vpišejo v krajevno organizacijo in ji požrtvovalno pomagajo pri delu.

Naslednjega dne dopoldne je imel tudi Sokol svoj izredni, izvrstno uspeli občni zbor. V imenu ljubljanske župe je prisostvoval br. Flegar. Sklenilo se je, prirediti v začetku avgusta prihodnjega leta veličasten okrožni zlet na primernem gostilniškem prostoru ali na prostem in po možnosti strogo v lastni režiji. Pripravljalna dela sta prevzela brata Kregar in Germek, ki pritegneta k delu še več preizkušenih društvenikov.

V svrhu najugodnejše sanacije društvenih financ bo priredil Sokol veliko pomladno loterijo, katere izvedbo je prevzel naslednji odbor: Trošt, Hvastja, M. Šporn, Kerševan in Vidmar. Seveda pomaga pri tem težavnem delu tudi ostalo članstvo.

Spričo novih nalog se je povečal tudi upravni odbor in prevzame tajništvo brat Kerševan, blagajno br. Milan Šporn, gospodarstvo br. Stane Šporn, matriko s. Cilka Novellijeva, dramatik pa br. Guste Dečman. Revizorja sta brata Vidmar in J. Buzzolini. Odbor je torej tako sestavljen, da smemo staviti vanj najlepše upe.

Sokolovi igralci, ki so v tej sezoni že gostovali na Važah z burko «Stari grehi», pripravljajo lepo igro «Spavaj, moja deklica!» Br. Polde pripravlja telovadce na 1. december, predpriprave so tudi za Miklavžev in Silvestrov večer. Tako se dela pri nas in kdor si hoče podrobneje ogledati to delo, naj pristopi bližje!

ŽENSKI VESTNIK

KJER JE RED, TAM NI PREPIROV.

Brez reda ne more obstati človeška družba in ni družinske sreče ter zadovoljnosti. V lepo urejenem domu se mož in otroci čutijo srečni in ne iščejo zabav izven domače hiše. Red nam pred očuje vso gospodinjsko skrb in ljubezen, ki očečujeta družino in jo vežeta na dom.

Hiša, v kateri vlada lep red, je prijetna in raj. Sobe so okusno urejene in lepo opremljene, hišna oprava je čista in tla so sčistena. V kuhinji slone lonci v vrsti po velikosti in potrebi na snažnih policah. Iz sklednika se bleste čedno pomite skleda, krožniki in skodelice. Kuhinjska miza, razne pokrovke in drugo je vse snažno, vse vabljivo. Skozi lesketajoče se steklo kuhinjske omare vidiš po velikosti razvrščene steklenice, čaše in razne druge kuhinjske potreščine.

Isti red in ista snaga vladata tudi v shrambi, v kleti, na podstrešju, sploh povsod v hiši.

Vsaka stvar mora imeti svoj določen prostor, kjer se hrani. Od velikega namiznega prta pa do najmanjše šivanke imej vsaka stvar svoje določeno mesto. V hiši, kjer je vse na svojem mestu, se ne izgublja dragoceni čas z iskanjem in zaradi tega izostanejo vsa ona bridka očitanja in rezke opazke, ki se često ponavljajo, kadar se zaradi nereda kakšni predmeti poizgube.

Po sobah naj bo oprava okusno razvrščena in čedno pospravljena. V omarah mora biti obleka pravilno obešena, v predalih pa perilo lepo zloženo. V večjih in nižjih predalih se zlože rjuhe, mizni prtji, višje so otirače, prevleke za blazine in drugo. Kolikorkrat se opere perilo, se vselej shrani na istem prostoru, kjer je bilo prej. Po pranju je zlasti paziti na to, da ne pride perilo v predale, dokler ni zakrpano, popravljeno in niso prišli manjkajoči gumbi. Koliko prepira in nepotrebnega besedičenja nastane med možem in ženo, ako ni vse to ob pravem času storjeno.

Za metlo, smetišnico in drugo orodje, ki ne spada v sobo, naj se določi posebna shramba, ki pa naj ni za vsó navlako, ampak tudi tamkaj bodi vse razvrščeno, in sicer tako, da se lahko najde tudi v največji temi. Ako je vsaka stvar na določenem mestu, se ne zgodi zlahka, da pridejo otroci do vžigalic, orožja ali ostrega orodja, s katerim lahko poškodujejo sebe in druge ali pa zanetijo požar. Tudi otroci naj imajo določene prostore, kamor spravljajo svoje igrače.

Red pa naj velja tudi za vsa opravila, ki naj se vrše točno in po določenem načrtu. Pametno ravna gospodinja, ki že zvečer, ko je zbrana vsa družina, določi delo za ves prihodnji dan. Red, točnost in marljivost preženejo iz hiše prepire in čemernost.

PREHRANA IN ZDRAVJE.

Mnogo bolezní si nakopljemo s tem, da jemo, česar bi ne smeli jesti, ali pa da ne jemo, kar bi morali zauživati. V mladih letih vprašanje prehrane ni tako važno, kajti mlademu krepkemu želodcu skoroda nobena hrana ne more do živca, vendar se pri slabotnih neprimerni hrana pozneje maščuje. V poznejši dobi se pa pojavi pri človeku nagnjenost k raznim boleznim. Te bolezni so večinoma posledica nepravilne prehrane. Spočetka človek take zahrbtné bolezni niti ne opazi, pozneje pa postane zelo občutna bolezen.

S pravilno prehrano lahko večino teh bolezní preprečimo ali vsaj znatno ublažimo. Zato lahko vsaka skrbna mati mnogo stori za zdravje svoje rodbine. Znanó je, da ista hrana v enaki množini ne prija enako vsem članom rodbine. Drugačna mora biti hrana za človeka, ki ima lahko delo, kakor za onega, ki opravlja težko delo. Kdor se mnogo giblje v prosti naravi, mora imeti drugačno hrano kakor oni, ki pri svojem poklicu večinoma sedi. Drugače je treba kuhati za zdrave ljudi kakor za bolnike.

Seveda gospodinja nima vedno toliko denarja na razpolago, da bi bilo mogoče ustreči vsem rodbinskim članom. Vendar se pa dá to do golove meje storiti. V tem pogledu nam pomaga narava sama, ki regulira prehrano na ta način, da nudi človeku tek do te ali one jedi, dočim so mu druge jedi zoprne. Ako človeku nobena jed ne tekne, lahko sklepamo, da človekovo telo ni v redu. Najboljši zdravnik v takem primeru je post. Zanimivo je, da boljše živali sploh ne jedo. Hrana, ki jo uživamo prepogosto, se nam pristudi. To pomeni, da je telo prenasršeno s to enolično hrano in da hoče imeti izpremembo. Otroci mnogokrat nočejo jesti goveje juhe in mesa, pač pa zahtevajo sadje in močnate jedi. Takim željam je ustreči, ako je le mogoče. Včasih se pa človek vendarle ne sme zanesti na tek. Tako n. pr. tekne bolniku pri tifusu solata, ki je pa ne sme jesti, ker bi povzročila smrt.

Skrbna gospodinja mora dobro vedeti, kaj komu tekne in kaj ne. To izve iz primernih kuharskih knjig, ki razpravljajo o primerni prehrani. Eno načelo pa velja splošno, in sicer, da je hrana tem boljša, čim enostavnejša in skrom-

nejša je. Zato so bili ljudje včasih tako zdravi in zato je sedaj na svetu tako malo zdravih ljudi.

Sladke prestice. Deni na desko 40 dkg presnega (sirovega) masla in 70 dkg moke in prav dobro zdrobi. Potem prideni še dva rumenjaka, sok in lupine od pol limone in 20 dkg sladkorja. Vse to pogneti urno v testo, ga razreži v koščke orehove velikosti, zvaljaj te koščke z rokami v okrogle, za svinčnik dolge paličice; iz tega naredi prestice, položi jih na pločevino, pomazi z jajcem in speci.

Ocvrti piščanci. Oskubi piščance, jih osnaži in dobro splakni v mrzli vodi. Potem jih zreži na kose in nasoli. Nato jih povaljaj v moki, jajcu in ribanem kruhu ter ocvrti v razbeženem maslu.

Čiščenje madežev. Madeže od masla na suknemem blagu osnažimo s pivnim papirjem in s toplim likalnikom. Ostanek izperemo z vodo. — Madeže od loja ali pa sveč snažimo bodisi z bencinom ali pa na ta način, da razgrevamo kepice vate na plamenu in kolikor mogoče vročo vato pritisnemo na madež tako, da vata loj popije. Pozneje osnažimo dotično meso še z bencinom ali pa z etrom. — Madeže od laka ali pa od olinatih barv je treba najprej omeščati z namakanjem v špiritu ali pa v terpentinovem olju. Potem se izperejo z bencinom ali pa, posebno starejši madeži, s kloroformom s pomočjo ostre zobne krtačice. Tudi voda, kjer se je kuhal krompir, je za snaženje zelo dobra.

Sol in prebava. Sol je potrebna človeškemu telesu, da razkroji jedi in pospešuje njihovo prebavo, toda ne pozabimo, da je v živilih večinoma že dovolj soli. Ako torej mi jedi solimo, je to odveč. Ko bi od mladih dni ne bili nikdar pokusili soljenih jedi, bi jih danes soljenih niti jesti ne mogli, ker bi nam bile zoprne. Sicer pa lahko soljene jedi bolj teknejo, samo ne uživajte nikdar preveč soljenih jedi, ker je to škodljivo za čreva.

Prava kava in čaj sta zelo škodljiva. Kava (prava namreč) in čaj ne vsebujeta nikakih rednih, pač pa mnogo dražilnih snovi, ki človeku uničujejo živce. Kaj naj pije človek, če nista zanj ne kava ne čaj? Pij kavo iz žita, pij kavo iz želoda! Vsem na čelu je ječmenova kava. Tudi iz pšenice, rži in ovsu se dá napraviti jako tečna in zdrava, telo okrepčujoča kava, katere priprava je prav lahka. Vzemí, kolikor je treba, dotične vrste žita in žgi ga kakor bi žgal pravo kavo, ali vendar pazi, da ga ne boš zažgal. Potem ga sprofi melji kakor navadno kavo in prav tako kuhaj in kmalu se boš prepričal, kako dobro se bo počutilo tvoje telo. Kakor prava ali strupena kava telo uničuje, tako ga žitna kava redi, in kakor ga prva razburja, tako pomirljivo vpliva druga na naše telo in živce. Še bolj nego ječmenova, je redilna želodova kava, s katero je povsem tako ravnati kakor s pravo kavo.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

O najbolj vročih krajih zemlje

Za nas je solnce vir vsega gibanja, vsega življenja. Solnce nam je obenem simbol sreče in radosti. Isto solnce pa je za nekatere kraje pravi mučitelj. Isto solnce, ki mu mi pojemo slavospeve, preklinja toliko mučenih ljudi v najbolj vročih krajih naše zemlje. Čez ves svet gre njegova pot, tem je oznanjevalec življenja, onim smrti.

Na vsak zemeljski pas sije solnce drugače. Bela in bleda kot alabaster je njegova svetloba v severnih mestih. Veselo in polno moči sije na nas v poletni vročini, še svetlejša in še bolj zlato je bolj proti jugu in v španski Sevilli, najbolj vročem evropskem mestu, so v mesecu avgustu že dnevi, ko moramo reči, da ne ogreva in oživlja, temveč kuha in žge. Tu človek prvič začuti, kaj je vročina. Ljudje leže opoldne kot ohromeli, možgani jim zastanejo, udje so težki, a srca vroča in divja. Tu je doma ono za nas nerazumljivo

južnjaštvo; tu je domovina za nas nespametnih strasti. Največja skrivnost vročine je, da ohromi telo, zaustavi kri, da pa vendar razvname misli in čuvstva.

Kruto in moreče kot žareč svinec se razliva solnčna luč nad Massauo ob Rdečem morju; to je najbolj vroče mesto na svetu. Zrak je kot brez življenja. Težko kot smrt visi solnce nad izumrlo zemljo, na kateri nič ne cvete in ne zeleni. Rumena in siva je pokrajina, ki jo obliva ta žgoča svetloba. Najhujša pa ni najvišja toplina, ki znaša 55 stopinj Celzija, ne, vražje in pošastno je to, da znaša najnižja toplina 23 stopinj Celzija. Pod njo ni ničesar. Zemlja je tu spremenjena v žarečo kroglo, hladnih noči ni več, človek se nima kje ohladiti. Evropecu tu ni obstanaka, počasi izgine v zlatem žrelu žgočih solnčnih žarkov, Massauo je luka ob Rdečem morju, tem vrelcem, velikanskem jezeru, iz katerega tudi kar puhti vročina.

Med najbolj vroče kraje na zemlji spada dalje «Dolina smrti» v Kaliforniji v Ameriki, kjer je pod žgočim solncem zgorela že vsaka slamica; nešteto ljudi je tu umrlo med kamnitimi skalami, temi ogromnimi velikani, med katerimi se zbira solnčna vročina. Še hujše je tu kakor v obširni saharški puščavi, kjer nosi veter oblake finega peska. Tu ne pihlja nikak vetrič; solnce neusmiljeno žge z neba. Tu ni več solnce blagodejen ustvaritelj in pospeševatelj življenja, niti za bolezní ni več časa, tu jezdi smrt s hitrejšimi koraki.

Običajni spremljevalci vročine v tropičnih krajih so različne vročinske bolezni, pegasti legar, malarija, rumena mrzlica itd. Te bolezni začno razsajati, ko nastopi deževna doba. Po Indiji in Braziliji so te bolezni imele že jako bogato žetev.

V Panami, mestu med dvema svetovnima morjema v Ameriki, hodijo ljudje mesece junija le v srjaci, hlačah in slamniki. Evropec zdrži tu na solncu le par korakov hoje. Vročina je zanj tu neznosna; da bi bil sposoben za kakó delo, o tem ni niti govora. Žgoče solnce nad njim ga kar omamlja, loteva se ga neki čuden strah, ki se dá komaj popisati, strah, ki ga goni in muči, neka skrajna nervoznost. Da to pobijajo, so iznašli novo, tudi vražje sredstvo: pijanost.

Ljudje v vročih krajih, ki bi ne pili, so jako redki. Pa ne samo z alkoholom, omamljajo se še s hujšimistrupi, kakor so morfij, kokain, hašiš.

Taka vročina je zares prekletstvo. Človek mora preživeti dneve, mesece v žgočih lukah Brazilije, kakor so Natal, Pernambuco ali Bahia, v krajih Zapadne Indije: na Jamaiki, Trinidadu ali Martiniku, v Argentinski puščavi ali pa tudi med nebotičniki v New Yorku (Njujorku), ki ima zelo nevarno poletno vročino (35 do 60 stopinj Celzija), potem šele pozna to prekletstvo.

Vročje je že ob jutranjem svitu. Nenadoma in veliko se pokaže solnce iznad obzorja. Moskiti in muhe se takoj oglase k novemu življenju. Človek se leno splazi pod mrežo, ki ga ščiti pred temi sitnimi živalcami. Udje ga bole kakor po težkem delu.

Tako se začne v teh krajih dan. Kri se težko pretaka po žilah. Po glavi šumi. Človek leži kje v senci in čaka poldneva, ki ga zgrabi s svojo neznosno vročino. Solnce stoji sredi modrega neba debelo, nasičeno, naravnost sovražno. Človek živi kakor v omočih, možgani so kakor v megli, telo je brez moči. Zmedene, pisane, skoraj bolne misli te navdajajo, srčnost je ponehala, volja je izginila, le hrepenenje je ostalo.

Človek se nekoliko odpočije šele proti večeru. Šele sedaj se more gibati. In kot bi bili solnčni žarki v dnevni vročini bičali človeku speče telo, se zbudí na večer divjost tropičnih noči z gostijami, pijanostjo in razuzdanostjo, ki jih severnjak ne bo nikdar mogel razumeti, ker mu teče pri pod manj vročim solncem in ga izčrpa delo za vsakdanj kruh, ki ga nudi zemlja v južnih krajih za manjši trud.

Vrtiljak

Kadar je zašel v Zakraj možak z vrtiljakom, je bilo vselej staro in mlado na nogah. Mladina je namreč za vsako ceno hotela na lesene konjiče, stari pa so jo na vse mogoče načine zadrževali doma. Tako se je s prihodom vrtiljaka vselil v hiše nemir, kakršnega sicer v Zakraju niso poznali. Hujši ko po hišah pa je bil nemir v srcu Strženovega Martina.

Seveda, najmlajšim, ki so si pravico do vrtenja na vrtiljaku zaslužili s poštenim delom, je bilo lahko. Treba je bilo samo priti h komedijantu in se mu ponuditi za «gonilno silo», pa je bilo opravljeno. Petkrat, šestkrat poganjaš, nato se smeš enkrat peljati zastonj! Izvrstno! Ali to velja samo za najnežnejšo mladež, za šolarje. Hujše je starejšim, ker se zanje kaj takega ne spodobi več, dvakrat hudo pa je Martinu, ki ga je čisto zmotilo. Ves božji dan postaja blede sedemnajstletni fant okrog vrtiljaka, da je že od samega gledanja čisto omoten. Ko se zmračí, zagore lučke in v nebrojnih barvah se svetlikajo stekleni biseri na vrtiljaku. Lajno vrti komedijant sam, ki je star, suh, zagorel in resast, še najbolj podoben strašilu v koruzi. V njegovi bližini s hrapavim glasom vabi «cenjeno gospodo» komedijantka, malo mlajša od moža in zavita v povaljane cunje.

«Samo dva dinara! Danas zadnji put!»

Zdaj sem, zdaj tja šviga brhka komedijantova hčerka, ki kmalu opazi Martina in se mu jame bližati. Vroče ga pogleduje in celo včasih skoči tako, da se ga dotakne. Kratko, svetlorožnato krilo je posuto s steklenimi biseri, svetlooražna bluza pa tako prosojno-nežna, da je pod njo lepo telesce ko vila v jutranji megli vidno hrepenečim očem. Kadar se Martinu približa, ga pogreje, da mu kar solze silijo v oči.

«Zašto se ne voziš?» nenadoma stopi tik predenj.

Martin jo gleda in se nasmehne. Zdi se mu, da je v nebesih in da se mu vse smeje, ker je tako neroden.

«Danas zadnji put! Samo dva dinara! Izvol'te, gospodo, izvol'te, samo dva dinara!» kraka stara komedijantka. Zvonec zazvoni, lajna se oglasi, a mlada lepotica začne peti čisto tiho in kakor samo za Martina:

«Mein Herz, das ist ein Bienenhaus,
die Mädchen, die sind drin die Bienen.

Ja, ja, sie fliegen ein,

Ja, ja, sie fliegen aus.»*

Med petjem se lahko oddaljuje in Martin gre kakor začaran za njo.

«Violeta,» zakraka stara, deklica pa samo zamahne z roko in obstane v temi. Tam se nasloni na Martina.

«Ja te volim,» mu pravi in začne gostoleti najslajše besede.

«Tako je moralo biti tistemu, ki je slišal peti rajsko ptico,» pomisli Martin in nehote in nevede objame dekle. Po daljšem pomenku — Martinu se je zdelo, da je trajal komaj nekaj sekund — plane dekle k vrtiljaku. Ko se vrne, je krasotica zavita v temen plašč. Martin gre ž njo. Kakor nadzemsko čudo se mu zdi. Šele na domačem dvorišču ga vzbudi lajanje psa. Dekle počaka v senci na vrtu, Martin odide v hišo. Violeta želi jajc, masla, masti.

«Kod si hodil?» vprašajo mati Strženka.

«Vedno vendar ne morem tičati doma,» meni Martin, povečerja in izve medtem, da oče že leži. Tudi mlajši bratje in sestrice so že vsi v postelji.

«Jaz pojdem še malo h komedijam,» pravi Martin.

«Nič,» branijo mati, «vendar njen odpor ni močan, Martin ga kmalu premaga.

«Samo denarja ne boš zapravljaj, da veš,» reko mati.

«Saj nisem nič rekel za denar.»

«Kaj pa hočeš potem prodajati prazna zija-
jala tam okrog,» se ljutijo mati, a Martin ne reče nič in misli svoje. Neopaženo se splazi v shrambo, nabere zaseke in masla in jajc, skrije vse skupaj pod kamižolo in odide. Na vrtu se mu pridruži senca, lepa Violeta. Njena toplina v večernem hladu je prijetna in opojna.

«Pridem zopet potem, ko mine na vrtiljaku, znaš,» ga tolaži Violeta, Martin jo uboga. Da ji, kar je nabral doma. Ko prideta do vrtiljaka, hušknje Violeta v voz, a stara komedijantka za njo. Stara se kmalu vrne in prijazno povabi Martina, naj zajaše konja.

«Kje je Violeta?» misli Martin. Čisto nič več ga ne zanima vrtiljak. Samo na sladkost misli, na srečo, ki ga čaka, ko zaspi lajna in umro lučke. Tedaj se spet prikaže Violeta. Še lepša je sedaj. Citronasta oblekca s srebrnimi okraski objema njeno telo kot nebeški svit. Taka se zavihiti na konjiča poleg Martinovega. Fant kar medli od hrepenenja. Komaj pričaka trenutek, ko zadremlje lajna. Spretno razjaha lesenega konjiča in čaka v temi, kdaj hušknje k njemu Violeta.

Stari komedijant ugaša luči, a komedijantka kraka:

«Alo spavat, Violeta, sutra rano odlazimo!»

Martinu se zdi, da se podira svet pred njim. Čaka, čaka in se potem, ko je vse mirno in zavito v noč, previdno splazi h komedijantskemu vozu ter rahlo potrka na okno. Znotraj se zgane. Martinu se zdi, da se za čipkastim zagrinjalom giblje Violeta. Burno mu polje srce, ko začuje, da se odpira okno.

«Violeta,» dahne ves blažen.
«Eto!» zakraka zdaj starkin glas, in na Martinovo glavo se vsujejo udarci. Osramočen in razjarjen mladenič odskoči, v vozu pa se srebrno zasmeje Violeta:

«Dobro spavaj, Martine!»

«Vrag,» sikne Martin in odide domov kjer se zarije v seno, da bi ga nihče ne videl. Še zvezd nebeških ga je sram, tako je besen in poparjen...
Ivan Albrecht.

Zgodba o pismu

Ko je Anže postal študent, je bila tega vesela vsa Trpinova hiša, ki je imela v študentu izvrstnega zaveznika in pomočnika. Dasi mlad, je Anže znal pisati pisma, ki bi morala orohčati tudi najbolj zakrknjeno srce. Zato sta bila z Meto prijatelja.

Meta je bila brhka in zdrava in vročega srca. Anžeta dekleta sicer še niso motila, pač pa cigarete. Ali oče Trpin so bili trdi in so rekli, da cigareta za smrkavca ni, pa naj bo desetkrat študent. Niso in niso hoteli dati niti beliča za študentove cigarete. V mestu je že šlo. Sestavljal je tovarišem naloge, pa je kmalu prisluzil toliko, da je bilo za «dim», a doma na počitnicah mu je trda predla. Potožil je bil svoje tobakarsko gorje Meti, ki mu je obljubila pomoč. On naj ji piše pisma, ona mu bo skrbela za cigarete. Tako je bila zveza sklenjena. Meta in Anže, oba sta bila zadovoljna. Meta je namreč tedaj imela dva fanta in mnogo pisanja. Enemu ko drugemu je sporočala, da je njen «edini» in «najdražji». Razlika je bila le v tem, da je Jernej z Reber poznal njeno kamrico, medtem ko Tone z Mlačevega ni videl lepe Mete drugače nego ob nedeljah pred cerkvijo, ko je šla od maše.

Zgodilo pa se je tedaj, da se je v najhujši vročini, okrog velikega Šmarna, ohladila Jernejeva ljubezen. Spak je dobil, kar je hotel, pa se je jel dekleta ogibati. Prav tisti čas pa se je Tone resno lotil Mete. Pisal ji je, da je ko roža vsajena v njegovo srce in da naj mu pove, če hoče na veke ostati njegova. Meta je bila v zadregi. Bajtarka sta bila oba, a Jernej je bil zalši in zastavnejši. V silbi se Meta seveda rada oklenila Toneta, že zato, da ne bi bilo treba sramote. Oklenila je torej pospešiti odločitev. Prosila je študenta, naj piše Jerneju in Tonetu. Ko mu je vse dopovedala, je Anže sestavil Jerneju takole pismo:

Preljubi moj edini Jernej!

Dan na dan in noč za nočjo mislim nate in na to, kaj bo. Solze mi silijo v oči, ko se spomnim tvojih sladkih besedi, a tebe ni in nič več ni. Dobro veš, da ljubim in da sem vedno le tebe ljubila. Pomisli, kaj bo z otrokom, če me zapustiš! Če to storiš, me pahneš v črni grob, pa še tam ne bom našla miru. Če je le res tako, da je vsega konec, mi vsaj povej, da se vem ravnat, dokler ni sramota očitna. Ako si pošten, veš, kaj ti je storiti, če si pa lagal, naj te Bog nebeški zavrže na dno pekla, kjer ti nikoli ne bo delala družine

Tvoja žalostna Meta.

Študent Anže se je čudil pismu in ni mogel vsega čisto razumeti, vendar je prošnje in grožnje napisal tako, kakor je želela Meta. Ko ji je prebral, je bila zelo zadovoljna in mu je takoj povedala, kakšno pismo želi za Toneta. Študent je ustregele njeni želji takole:

Predragi, preljubi moj Tone!

Ko sem tvoje pismo brala, sem natihoma jokala. Zdelo se mi je sladko, ko da odprto zrem v nebo. Če bi smela ti verjeti, bila bi srečna na tem sveti; samo zate bi živela, zate delala, trpela, Tone, srček dragi moj!

Ko ti tole pismo pišem, spet naskrivaj solze brišem. Kdo ve, če besede sladke niso le za ure kratke, samo meni za slepilo! Potlej, ko bi vse minilo, si izbereš ljubo drugo, meni skrb pustiš in tugo, Tone, ljubček zali moj!

Ako pa je vse resnica, samo tvoja bom cvetlica. Taka moja bo zvestoba, da še noč ne stre je groba!

Tole pismo ti pošiljam in te vroče opominjam: Če si pisal mi resnico, pridi, vzemi si cvetlico!
Tvoja Meta.

«Oh, kako znaš!» je zadovoljno vzkliknila dekla, ko je Anže prebral pisanje. Dala mu je cel zavitek cigaret, ki jih je bil študent tako vesel, da je z največjo naglico zložil pismi v kuverti; zalepil in napisal oba naslova, enega za Toneta, enega za Jerneja...

Meta je nestrpno pričakovala odgovorov. Kdo pa popiše njeno gorje, ko prejme od Jerneja tale odgovor:

Draga Meta!

Če hraniš Tonetu vse sladkosti svojega cveta, ti nimam povedati ničesar drugega nego to, da mene po tvojem cvetju prav nič več ne skomina. Mislil sem pošteno, ko si pa taka, sama sebi pripiši. To je moja zadnja beseda.
Jernej Poglajen.

Trepetaje je odprla še drugo pismo, ki je ihtechi Meti razodelo tole:

Draga Meta!

Res sem te imel rad, in mi je hudo, ko sem izvedel, da si Jernejeva. Če je med vama že tako daleč, veš, da se ne bom mešal vmes. Moje zadnje pismo kar lepo sežgi in ne zameri, ker sem te nadlegoval. Odslej te ne bom več. Saj veš, da si kukavičjega gnezda nihče ne želi, najmanj pa
Tone Drtin.

Meta je jokala, vzdihovala in tarnala, a bilo je zaman. Stokrat je v svojem srcu preklela študenta Anžeta, ki je bil tako neroden, da je zamenjal pismi, toda vsa jeza ni nič izdala. Njen srd je zadel samo Anžeta, ki je ostal odslej brez cigaret, ona pa je v solzah zibala, ko je bil dopolnjen čas.
Ivan Albrecht.

ZANIMIVOSTI

USODNA ŽENITOVANJSKA POTOVANJA.

Prečesto mlada zakonca šele nekaj dni po poroki spoznata, da ne spadata skupaj. Takšno bridko spoznanje kaj rado dovede do katastrofe. Neki novoporočeni par se je podal na ženitovanjsko potovanje v London, da si ogleda zanimivosti mesta. Niti ena senca ni kalila niju mlade zakonske sreče. V hotelu, kjer sta se na-

* Moje srce je čebelnjak, dekleta so čebele v njem, ki letajo noter, letajo ven.

stanila, je šla žena k vratarju, ki ga je imela nekaj vprašati. Ko se je vrnila, je njen mož težal na ulici mrtvev z razbitimi udi. Zakaj je skočil skozi okno, tega ni mogli nihče razložiti.

Neki mlad mož je vzel svojo ženo v letovišče, kjer sta več tednov stanovala v hotelu, ne da bi med tem časom kaj plačala. Nekega dne pa je mož izginil in ker žena ni imela gotovine, da bi poravnala račun, je morala zastaviti prtljago. Ko se je vrnila domov, je zvedela, da njen čudni mož ni plačal ne poročnih stroškov, ne kosila in tudi ne vina, katero je naročil za ženitovanje. Videla ga ni nikdar več.

Prav tako nerodno je bilo za neko mlado poročenko iz ugledne londonske rodbine. Njen mož se je izdajal za oficirja nekega londonskega polka. Ko sta bila dva dni na potovanju, je žena čitala v časopisu preklid, da tega človeka, ki je sedaj njen mož, nikdar ni bilo v polku. Na njena vprašanja ji je mož vse utajil ter dolžil časopise, češ, da ti s posebnim zadovoljstvom beležijo take in slične race. Verjela mu je, a dva dni nato so ga na ulici vpricho ne aretirali, ker je imel mnogo sleparstev na vesti.

Neka novoporočenka je dan po prihodu v kopalnišče izginila. Prestrašeni mož jo je iskal, a vse zaman. Proti večeru pa je prišlo poročilo, da se je vrgla preko pečin v morje, a rešili so jo ribiči. Pri padcu preko skalovja pa se je potolkla tako, da je na poti v hotel umrla.

Slavni pesnik je šel neposredno po poroki s svojo mlado ženo na potovanje. Ko sta v nekem mestu že nekaj dni preživela, ji je neko popoldne pričel čitati svoje pesmi. Kar naenkrat pa je mlada žena skočila pokonci ter mu zaklicala: «Nehaj, nehaj! Raje si ogledaj opico, ki kaže svoje umetnosti prav tu pod oknom ter pleše po taktih svojega vodnika». Pesnik je bil užaljen do smrti in nastal je prepir. Drugo jutro je šel mož na sprehod, sedel na parnik ter se odpeljal. Medeni tedni so bili pri kraju in žena ni nikdar več videla svojega moža.

UZIVANJE MESA PREDPOTOPNE ŽIVALI.

Lansko leto se je razširila v severni Sibiriji govoricca, da ima nek gostilničarka na samem kraju, skozi katerega potujejo številni poštniki, dobro kuhinjo, zlasti niso mogli prehaliti izvrstne pečenke, s katero je gostilničarka gostila svoje goste.

Ker pa je v Sibiriji prepovedano prodajati za dobiček in ker gostilničarka, katere ime je Ljut Latikova, ni plačevala nikakih davkov, so oblastva poslušala pozorna ter so uvedla preiskavo. Oblastva so najprej preiskala meso in izjavila, da je redilno in prav nič škodljivo. Sprva so mislili, da je meso kakšne zveri, ki jih je v dotičnih krajih obilo, a kemičarji so po natančni preiskavi ugotovili, da je to neke druge vrste meso, ki vsebuje popolnoma drugačne snovi, kakršne imajo tamošnje zveri.

Uradniki, ki so vodili pri gostilničarki preiskavo, so zahtevali od nje, da mora takoj razodeti, kje dobi to meso, pa tudi, koliko dobička je že naredila s to pečenko, o kateri pravi sama, da je od kita. Gostilničarka je povedala, da dobi meso od Ilije Durakova, lovca in gozdnega delavca, kateremu daje zanj zganje.

Ker Ilija ni imel stalnega bivališča in gostilničarka ni vedela za njegov naslov, so uradniki čakali, da je prišel sam v gostilno z novo zalogo.

Po preteku dveh dni nestrpnega čakanja je prišel Ilija s tovorom zagonetnega mesa. Ko sta uradnika vprašala Ilijo, kje dobiva to meso, je možak odgovoril, da ju prav nič ne briga. Vodja komisije mu je napovedal aretacijo, Ilija pa je rekel, da je meso bilo zakopano v zemlji gotovo že zelo dolgo; torej nimajo oblastva z njim ničesar opraviti. Ko so uradniki videli, da zgrda ne bo nič, so začeli zlepa in ga upijanili. To je pomagalo in Iliji se je razgovorjal jezik. Izdal je vse in povedel komisijo na skrivališče, kjer je bilo meso. Ilija je med potjo pripovedoval radovedni komisiji naslednje: «Dvajset let že lovim divje zveri po teh krajih, a kupčija s kožami je slaba. Bilo je lansko leto ob božiču. Lačen in utrujen sem legel na zmrznjeno zemljo. Rekel sem: tukaj

pečakam, da me divje zveri raztrgajo in požoro. Potem sem zopet vstal in začel odmejavati sneg. Prišel sem do nekega predmeta, za katerega nisem vedel, kaj je. Udari sem s sekuro in si takoj mislil, da je zmrznjena žival. Koža je bila silno čebela in pokrita s temnosivkasto dlako. Bil sem lačen. Pokusil sem rajprej sirovo meso, ki je bilo zelo okusno. Nato sem si napravil ogenj in spekel kos tega mesa: prva topla jed po več dnevih in nočeh blođenja po gozdu. S tem mesom sem se preživljal vso zimo in veliko množino sem ga prodal. Tri mesece sem dobro živel.»

Tako je izpovedal Ilija. Ko so ga uradniki vprašali, koliko hoče za truplo te živali, je rekel, da želi veliko hišo s šestimi sobami, obsežno zemljišče, dva konja in šest krav. Vodja mu je obljubil, da bo gotovo dobil, kar želi, a pustiti mora vse skupaj tako, kakor je.

Oblastva, ki so se lotila preiskavanja s pomočjo učenjakov, so ugotovila, da je bila zmrznjena ogromna žival mamut in da se je v zmrznjenem stanju nahajala najmanj že 20.000 let. Oblastva so našla nižje v jami tudi mladega mamuta v velikosti največjega slona. Kolikor je znano, je bilo podnebje v Sibiriji nekoč milo in toplo; v takem podnebju so živeli ti velikani. Pozneje je postalo mrzlejšje in mamuti so poginili. V teh krajih jih je bilo silno mnogo. Omenjeni mamut, katerega meso je prodajala gostilničarka Latikova, je gotovo zaradi nenadne spremembe podnebja zmrznil in nad mrtvim truplom se je napravila ledena skorja, ki je varovala, da ni meso segnilo, temveč ostalo sveže po 20.000 letih, kakor bi bilo staro le en dan. Tako dobro je bilo ohranjeno, da so pri raztelesenju našli v ledenu še ostanke jedi, katere je jedla, preden je izgubila življenje.

POTEPINSKA TAJNA ZNAMENJA.

V Berlinu so nedavno na raznih hišah videli rdeče trikotke. Policija je takoj uvedla preiskavo, da bi ugotovila kaj pomenijo ta tajna znamenja, vendar ni mogla zagonetki do dna.

Pred leti je bilo v Stockportu več hiš znamenjanih z rdečim križem. Prestrašeni gospodarji so se obrnili na policijo, a pokazalo se je, da je bila to le igra otrok, ki so se igrali Rdeči križ, in da so sami zaznamovali hiše, v katerih so stanovali drugi člani tega deškega kluba. Otroci so videli kinematografsko predstavo, v kateri so razbojniki zaznamovali hiše, in so po tej igri napravili pometek.

Nekdo se je vračal v Glasgow z vlakom; med vožnjo je pomolil glavo skozi okno drvečega vlaka, pri čemer mu je veter odnesel klobuk. Da bi ne bil brez pokrivala, si je v mestu pri stari narju kupil obnošeno čepico, ki je bila nenavadno pisana. Dal je zanjo en šiling. Drugega dne je šel z isto čepico k nogometni tekmi, kateri je prisostvovala velika množica ljudstva. Ni še dolgo stal na svojem mestu, ko se mu je približal slabo oblečen človek, ki je imel na glavi slično čepico kakor on, ter mu stisnil v roko zavitek. Preden se je ta zavedel, kaj se je zgodilo, je že izginil v gneči. Ko je iz radovednosti zavoj odprl, je našel v njem 37 funtov šterlingov v bankovcih in zlato kravatno iglo. Šel je na policijo, kjer so ugotovili, da sta bila denar in igla ukradena. Drugače si pojava niso mogli tolmačiti, kakor da je obstojala družba žepnih tatov, katera je imela kot znak enake čepice, da so se med seboj spoznavali.

Brezposelni rokodelci v Angliji imajo celo vrsto raznih znamenj, s katerimi označujejo hiše, v katerih je kaj dobiti ali pa nič. Majhen, bel, s kredo začrtan krog pomeni, da je v isti hiši brezuspešno kaj pričakovati. Ako je v krogu štirikot, pa znači, da so v hiši dobri ljudje. Krog z dvema pšicama pomeni, da je nevarnost blizu in da naj hitro izgine, kdor nima mirne vesti. Štirikot s štirimi vodoravnimi črtami pomeni, da je treba biti previden zaradi psov. Najnavadnejše je zna-

menje štirih vodoravnih in štirih navpičnih črt, kar pomeni, da lastnik hiše ne dá nič in da takoj pokliče policijo.

Angleški vlomilci imajo tudi svoja znamenja. Na ograji neke hiše so našli zarezo štirih črt, kar je pomenilo, da so v hiši samo štiri osebe. Ako najde potepuh v bližini hiše kost, bo takoj vedel, da je v hiši pes. Ako je na kosti pritrtjen košček cunje, znači, da je pes zelo hud. Kos železa pri hiši pomeni, da je hišni gospodar pripravljen tudi streljati.

× **Zemlja bo počila okrog in okrog.** Znani angleški znanstvenik Gregory je dejal nedavno, da bo prišlo morda v enem letu do tako velike potresne katastrofe, da bo zemlja počila okrog in okrog. Gregory pravi, da je že dolgo let znana potresna črta, ki se vleče od San Francisca čez Atlantsko morje, Srednjo Evropo, Turkestan in Japonsko ter Tihoo morje. Ta potresni pas nikoli ne miruje. V zadnjih dvajsetih letih je bilo v tem pasu šest velikih potresnih katastrof, ki so uničile mesta San Francisco, Messino v Italiji, kraje v Armeniji, na Krimu in v Turkestanu ter Tokio in druga mesta na Japonskem. Potresni sunki na dnu Tihega morja so na dnevnem redu. Strašne prirodne revolucije se gode tam dan za dnevom, a posledice se čutijo v vseh deželah, ki mejijo na Tihoo morje, zlasti Japonska. Vsi sunki prihajajo od zapada proti vzhodu in vselej gredo v istem pasu. Iz tega bi bilo torej sklepati, da bo enkrat prišel tak sunek, ki bo naredil veliko razpoko v zemeljski skorji po omenjenem pasu. Sunki zadnjih let so vedno hujši.

× **Strašen vihar v Ameriki porušil del mesta.** Pred dnevi je divjal v delu Amerike strašen vihar, tako zvani tornado. Tornado, ki je lani ugonobil letovišče Miami na Floridi, si je letos izbral za žrtev mesto Saint Louis. Katastrofa, ki je zadela to mesto, je nepopisna. Tornado je uničil ves zadnji del mesta in podrli okrog 5000 hiš. Strahovito neurje je zahtevalo tudi mnogo človeških žrtev. Ubitih je bilo 88 oseb, a nad 1000 ranjenih. Rušeče se zidovje je zasulo tudi dva redarja in ju ubilo. Škoda, ki jo je povzročil vihar, se ceni na 75 milijonov dolarjev (oko 4 milijarde in 200 milijonov Din). Vlada je odposlala na pomoč vojaštvo, ki naj vzdržuje red, obenem pa več slo vagonov živil in zdravil. Nad mestom je proglašeno obsedno stanje, ker so se pojavile številne roparske tolpe.

× **Razbojniki v Pekingu.** V hišo nekega slavnega kitajskega igralca v Pekingu so sredi dneva vdrli razbojniki in zahtevali od igralca visoko odkupnino. Pri igralcu je bil baš tedaj na obisku neki novinar, ki je začel posredovati med igralcem in razbojniki, da bi zahtevali manjšo odkupnino. Novinar je mislil, da si bo s tem pridobil čas, s časom pa slučajno pomoč in mogoče celo prihod policije. Policija je res opazila brezprimerno roparsko predrznost in je hišo obklicala. Ko so roperji opazili nevarnost, so si skušali s orožjem priboriti pot iz hiše. Med begom so divje streljali in prvi, ki je padel smrtno zadet, je bil novinar, za njim pa nekaj policistov. Ubit je bil tudi vodja razbojnikov. Policija je mogla samo enega razbojnika ujeti, drugi pa so utekli. Ujete razbojnike so obglavili kar na dvorišču igralčeve hiše. Odsekano glavo so dali v železno kletko ter jo po starem kitajskem običaju razstavili sredi mesta.

× **Katastrofalen vihar nad Anglijo.** V noči od 29. na 30. septembra je divjal strašen vihar z nalivom nad Anglijo in povzročil ogromno škodo, zlasti ker je padala vmes tudi debela toča. Na nekem posestvu je med poplavo utonilo 100.000 komadov perutnine. Ustavljen je bil tudi ves avtomobilski promet po deželi, ker so ceste silno trpele in so na nekaterih krajih popolnoma porušene in izpodjedene. Parniki so morali ostati v pristaniščih. Nekaj ur po prvem nalivu in viharju je sledil nov katastrofalen naliv. Ker je vse leto Angliji nagajalo deževje, je žetev zelo trpela, sedanji nalivi pa so uničili še pozne jesenske pridelke.

× **Goreči otok.** Ognjeniški otok Bogoslov med Ameriko in Azijo, ki je bil odkrit leta 1796, in je

Listnica uredništva

Račna. Slika ne stane ničesar. Samo splošno zanimiva mora biti, da se objavi. Dopisa, s katerim govorite, nimamo.

nekaj let kasneje zopet izgini v morju, nakar se je znova pojavil v prvi četrtini 19. stoletja, je poročil iz Aljaske podoben sedaj ogromnemu ognjenemu stebri. Kapitan nekoga parnika, ki se je približal otoku, poročil, da je vsa površina otoka zavita v oblake pare in dima, iz katerega švigajo visoki ognjeni jeziki. Neštevilni galebi, pingvini in druge morske ptice, ki jim je do sedaj služil otok kot zatočišče, plavajo in letajo prestrašeno okrog otoka.

× **Sila domišljije.** Pravijo, da bi mnogi bolniki ozdraveli, če bi prepričali samega sebe, da so zdravi. Kakšna je moč žive domišljije, pričuje naslednji primer: Pred kratkim so v nekem ameriškem zdravstvenem zavodu napravili poizkušnjo z dijaki. Med 50 dijakov so razdelili praške, o katerih se je reklo, da vsebujejo neki strup, katerega učinek je lažjega značaja in hitro mine. V resnici pa je bila večina praškov prirejena iz sladkorja, le nekoliko jih je bilo malo strupenih. Po vnanosti in barvi so bili vsi praški enaki. Dijaki so morali praške pogoltniti in natančno opisati občutke zastrupljenja. Domišljija, da so použili strupene praške, je tolikanj vplivala na dijake, ki so pogoltnili sladkorne praške, da so jeli kar po vrsti tožiti o bolečinah in se pripravljati k bruhanju. Zdravniki so se na tihem imenitno zabavali, videči, da govore o najhujših znakih baš oni, ki so použili docela nedolžno sladkorno snov. Le-ti so po bruhanju večinoma prekosili one, ki so použili resničen strup. Šele ko so jim povedali resnico, so bolečine namah prenehale.

× **Med razpravo o ločitvi zakona ustrelil ženo.** V Budimpešti se je gostilničar Varja že dolgo časa pravdal s svojo ženo glede ločitve zakona. Med odmorom ene takih razprav se je žena na hodniku sodišča možu zaničljivo smejala. Gostilničarja je to tako razjezilo, da je potegnil revolver in ženo ustrelil. Ženo so odpeljali v mrtvašnico, moža pa v zapor.

× **Ločitev zakona zaradi tega, ker je žena postala moderno vitka.** V Harlemu se je neki tamkajšnji sodnik zelo osovražil med ženskami zaradi tega, ker je ugodil želji nekga Dellingena, ki je zahteval ločitev zakona, ker je postala žena preveč suha. Dellingenova žena je bila prvotno močna in debelušna, ko pa je postala vitkost moderna, je tudi Dellingenova žena sledila svojim tovarišicam. Zaman jo je mož prosil, naj opusti svojo namero, češ, da ne mara suhe žene. Ker ga ona ni hotela poslušati, je vložil mož končno tožbo za ločitev zakona. Na splošno začudenje se je zgodilo, da je sodnik priznal tožbo kot utemeljeno in dovolil ločitev zakona.

× **Ciganska bitka zaradi trdosrčne lepote.** Zgodilo se je te dni v ciganskem taboru v Debrecinu. Mlad cigan Januš je lazil za lepo ciganko Pirijo Laktosovo, ki je bila ljubljenska vséga taborišča. Dekle ga ni maralo, toda Januš se ni dal ugnati. Ker ni šlo zlepa, je poskusil s silo. Ustavil je deklico v taborišču in ji siloma pritisnil vroč poljub na usta. Pirija je odgovorila z zaušnico. To je bil znak za splošen spopad med cigani. Hip nato je bil ciganski tabor razdeljen v dva tabora, tabliškali so se noži in nastala je krvava bitka. Šele vojaštvo, ki je prišlo na pozorišče krvave bitke, je ločilo obe skupini. Na bojišču pa so obležali trije mrtvi in več težko ranjenih.

× **Pretkano sleparstvo.** Oblastna skupščina neke pokrajine v Argentini je nedavno na svoji seji razpravljala med drugim tudi o proračunu mesta Los Lezalesa. To mesto se je nahajalo po mnenju poslancev v okraju San Justo in je dobivalo od vlade vsako leto znatne podpore za vzdrževanje policije, učiteljstva in samoupravnega uradništva. Lahko si pa mislimo presenečenje poslancev, ki so hoteli brez debate glasovati za

proračun tega mesta, ko je neki poslanec vstal in izjavil, da je prepotoval vso državo, pa ni našel tega mesta. Po njegovem mnenju mesta Los Lezales sploh ni. Ogorčeni poslanec je izjavil, da gre za veliko sleparstvo in da je nekdo spravil letno podporo, ki jo je vlada dajala dozdevnemu mestu, v svoj žep. Poslanec je končal svoj govor z ugotovitvijo, da se ni čuditi sleparjem, pač pa nevednosti parlamenta, ki sploh ne ve, komu daje denar.

× **Tudi osli ne smejo delati preko osem ur.** V nekem malem angleškem mestu žive ljudje, ki silno ljubijo živali, zlasti osle — morda zato, ker jih najbolj potrebujejo. Zato ni bila v tem mestecu nobena senzacija, ko je izdala občina odredbo, da noben osel, ki je last kakega občana te občine, ne sme delati več kakor osem ur na dan, ob nedeljah pa mora imeti počitek.

× **Tigri na ladji.** Na nekem angleškem parniku je nedavno eksplodiral parni kotel, kar je povzročilo na parniku splošno zmešnjavo. Strah in groza sta spravila ob um nekoga mornarja, ki je skočil h kletki, v kateri so bili tigri, namenjeni za Hamburg, in jo odprl. Zveri so skočile na krov in razmesarile več mornarjev, ki niso mogli pravočasno zbežati v kabine. Kapitan je izdal nalog, da se zveri postrelijo, kar se je tudi zgodilo. Parnik je z veliko zamudo prispel v Hamburg.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Zajubljeni ženin.

«Mlada nevesta (ženinu): «Ali kaj misliš na mene?»

Ženin: «Ves dan. Odkar sva zaročena, me morajo vsak dan eno uro prej zbuditi, da lahko dalje časa mislim nate...»

Ne more najti zaposlenja.

Gospodinja: «Kako je to mogoče, da vse leto niste mogli dobiti službe?»

Berač: «To je težavno v moji obrti.»

Gospodinja: «Kaj pa ste po poklicu?»

Berač: «Krotilec kač...»

Ptič brez peroti.

Izak Pirfasl je iz svojih boljših časov stalen kupec v veliki modni trgovini, ki se ji tudi zdaj ni izneveril, čeprav nima več novcev v žepu. Te dni je nakupil več drobnarij. Ko se je pomočnik obrnil vstran, je Izak hitro vtaknil v žep lepo kravato.

Pomočnik, ki je Izaka tudi poznal že iz njegovih boljših časov, je dejanje sicer opazil, a obzirno molčal, pač pa pripisal kravato v račun.

Izak je pogledal računski listek, ves presenečen opazil tudi postavko za kravato in zagrozil pomočniku s prstom: «O, vi potepin!»

Domisljivost in pijanost.

Melhijor: «Včeraj sem srečal moškega, ki je mislil, da se ves svet vrti okrog njega.»

Gašper: «Strašno domisljiv mora biti dotični možak, kaj?»

Melhijor: «Ne, marveč zelo pijan je bil...»

Smrt se bliža.

Matija: «Zdaj vem, da bom kmalu umrl.»

Jaka: «Kako to?»

Matija: «Kupil sem si uro, za katero je urar trdil, da jo bom lahko imel vse svoje življenje, zdaj pa se je strla...»

Ponoči se ne vidi.

Matijče: «Nežika, jaz sem svoj materi objubil, da te ne bom več videl.»

Nežika: «Nič za to! Pa pridi ponoči k meni!»

Zareklo se mu je.

Deklica: «Kaj imaš v torbici?»

Deček: «Krofe. Če ugameš, koliko imam, dobiš vse tri...»

Ne ve natančno.

Gospodinja: «S kom si govorila na stopnicah?»

Služkinja: «Z bratom.»

Gospodinja: «Kako je ime tvojemu bratu?»

Služkinja: «Mislim, da je Janez...»

Slepar.

Gospa: «Ali bom dobila vse meso, ki ste ga dali na tehtnico?»

Sleparski mesar: «Gotovo! Zakaj bi ga ne!»

Gospa: «Potem mi dajte tudi svojo desno roko, ki jo tiščite na meso...»

Ni pomoči.

Zdravnik: «Ne morem pomagati. Vašega so-proga ne morem ozdraviti, da bi ne govoril v spanju.»

Žena: «Pa mu dajte vsaj česa, da bo govoril bolj razločno...»

Primera.

«Če vidim dve prijateljici, da se poljubujeta, mi pride na misel, da si tudi boksarja podast roki, preden se začneta bit.»

Tako globoko ne vidi.

Hlačon: «Vi ste tega mladega moža, ki je sedel v gostilni vam nasproti, natančno opazovali?»

Hlačoper: «Neprestano je zehal.»

Hlačon: «Ali morda veste, kaj je jedel?»

Hlačoper: «Ne, tako globoko pa nisem mogel videti...»

Resnico prikriva.

Lojzika: «Mamica, pridi hitro! Neki gospod poljublja našo služkinjo.»

Mati: «Tako? To pa moram zares pogledati.»

Lojzika: «Ali sem te nalagala, mamica! Saj ni tuj gospod, le naš atek je.»

Miglaj.

Branko: «Gospodična Nada, če bi vaša mama ne gledala sem, bi vam gotovo dal poljub.»

Nada: «Ah, kaj, saj mama je kratkovidna...»

Na lim je sedel.

Kovač je držal s kleščami žareče železo, pa je prišel sosedov Mihec in menil: «Če mi daste dinar, ga obližem.»

Kovač: «No, le poskusi! Tu imaš dinar!»

Mihec vzame dinar, ga obliže, namreč dinar ter zbeži...

Moderno dekle.

Janez: «Jaz nikoli ne pijem za svojim dekletom iz kozarca.»

Gašper: «Kako to? Ali ni zdravo?»

Janez: «Ne. Ker ji nič ne ostane.»

Spremenil je naziranje.

Bolnik: «Ali je operacija neobhodno potrebna, gospod doktor?»

Zdravnik: «Seveda, mladi mož, če si hočete ohraniti življenje.»

Bolnik: «Koliko bo pa štala? Jaz imam malo denarja.»

Zdravnik: «Tako, tako. Mladi ste še, kar vzemite to zdravilo, vam bo že odleglo...»

NAJ REČE KDO KAR HOČE
KOLIN/KVA CIKORIJA
 JE IZVIRNA KAVINA PRIMEZ.

„DOKO“

Kupite samo domače „DOKO“ čevlje,

ki so zajamčeno domač ročni izdelki in mnogo boljši kakor čevlji izdelani v tovarnah. „Doko“ čevlji so cenejši in boljši kakor tovarniški. Tisoče pohvalnih priznanj. Vsa popravila v 24 urah točno in po najnižji ceni.

LJUBLJANA, Prešernova ul. 9

Zvitež.

Mati: «Tinček, kdo te je udaril tako močno, da imaš črno oko?»
Tinček: «Sosedov Janezek.»
Mati: «Zakaj pa?»
Tinček: «Zato, ker sem branil malega dečka.»
Mati: «Lepo je bilo to od tebe. Kdo pa je bil tisti deček?»
Tinček: «Jaz.»

Začetek pretepa.

Sodnik: «Matija Klobasa, povejte mi po resnici, kje se je začel pretep!»
Matija: «Na Mihčevi glavi...»

Razlika.

Prvi: «Svojo ženo sem spoznal šele tri mesece pred poroko.»
Drugi: «Dragi prijatelj, jaz pa šele pol leta po poroki...»

Zasledovanje.

Moški (zagleda na ulici lepo žensko in jo zasleduje, ne da bi izpregovoril besedo).
Ženska (se obrne).
Moški (nadaljuje zasledovanje).
Ženska (po dolgotrajnem tišem zasledovanju se zopet obrne): «Kaj mislite, da vas bom jaz ogovorila?»

Molk in resnica.

Katra: «Moj Gašper govori le resnico.»
Špela: «Zato pa vedno molči.»

MALI OGLASI

Kovaškega vajenca 239
prejme Ivan Steblovnik, kovač, Šmartno ob Paki.

Storže, želod, žir in druga gozdna semena kupuje tvrdka «Fructus», Ljubljana, Krekov trg 10.

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar.

Luč njenega življenja.

Zora: «To je pa res čudno, da se je Vera ločila od svojega moža, saj je vedno zadrževala, da ji je on „luč življenja“?»

Nada: «Seveda, pa ta „luč“ je prepogostokrat krokala po oštarijah.»

Pozor vsi preprodajalci sprečk!

Siguren velik zaslugek nudimo Vam s prodajo državnih vrednostnih papirjev na odplačila.

Zaslugek zagotovljen.

Interesenti naj se pisмено javijo na
Jugoslovsko Rudolf Mosse a. d. Beograd,
Terazije br. 25,
pod šifro „VELIKA ZARADA“

Firma L. Ž. Konjović iz Beograda

naznanja tem potom vsem svojim spoštovanim odjemalcem, da je bil dne 30. septembra in 2. oktobra objavljen v „Jutru“ in 29. septembra in 1. oktobra objavljen v Slovincu v Ljubljani oglas pod njenim imenom, ki je uvrščen brez njenega znanja. — Dotični oglas ne odgovarja resnici, ker srečke za IV. razred so že vsem doposlane, ki so med tem nakazali denar in so v posesti igračev.

NERVOZA

apatija, slabo spanje, glavobol, neuralgija, protin, arterioskleroza, utrujenost, prerana starost, onemoglost, fizična in živčna, ter mnoge druge bolezni so rezultat zastrupljenja naše krvi z različnimistrupi, kakor n. pr. mokračnana kislina, urati, toksini I. dr.

Kako naj se borimo proti tem našim sovražnikom? Za to imamo dve metodi: eno težjo, posebno za današnje ljudsko pokolenje, ta je strogi higijenični način življenja, in drugo zelo lahko in enostavno — vbrizganje specijalnega ekstrakta živalske žleze, kakor je Kalefluid D. Kaleničenka v organizmu.

Kalefluid raztvorja in odstranjuje iz organizma mokračno kislino in druge strupe vrača organizmu zdravje, prejšnjo energijo, delavno sposobnost in občutek mlajših let, z eno besedo: Kalefluid pomlajuje človeka. Desettisoči zdravnikov iz raznih držav so priznali Kalefluid za izborno zdravilo in ga priporočajo kot odlično sredstvo pri vseh živčnih in artričnih boleznih. Za svoje zdravilne vrline je bil Kalefluid odlikovan na higijenskih razstavah v Parizu, Londonu, Rimu, Bruslju in Firenci s petimi grand prix in petimi velikimi zlatimi kolajnami.

Kalefluid se prodaja v vseh večjih lekarnah in drogerijah.

Detajlno poučno literaturo «Preporodja» z zdravniškimi ocenami in priporočilnimi pismi bolnikov pošljemo vsakomur brezplačno. Obrnite se na Miloš Marković, Beograd, Katičeva ulica 1. Lit. D. L.

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Cenjeni gospod dr. I. Rahlejev

Beograd

Kosovska ulica 43.

Podpisani Ivan Hodak, skladiščnik pri Trgo-Prometa, d. d. v Sisku, se Vam najtopleje zahvaljujem, ker sem z Vašim zdravilom Radio Balzamika v kratkem času ozdravil svojo roko in nogo od zlega revmatizma, radi katerega polnih pet mesecev nisem mogel spati. Kogarkoli vidim tukaj, da trpi na tej bolezni, mu priporočam Vaše zdravilo Radio Balzamika kot najzanesljivejše zdravilo proti revmatizmu.

S posebnim spoštovanjem hvaležni

Sisak, dne 4. avgusta 1926.

Ivan Hodak.

Zdravilo „RADIO BALSAMIKA“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „RADIO BALSAMIKA“ dr. I. Rahlejeva v Beogradu, Kosovska ulica 43. 239

J. STJEPUŠIN
ZAGREB, JURJEVSKA 57
priporoča

boljše tamburice, strune, partiture, sole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovan na pariški izložbi

Ceniki franco

Ali se želite docela iznebiti protina in revmatizma

Po vsem svetu gre glas, da je iznajden nov pripomoček proti revmatizmu, protinu in ishiasu. Te strahotne bolečine se vgnezujejo tako v siromašni delavčevi kolibici, kakor v sijajni palači bogotaševi; povsod iščejo svoje žrtve, pribajajo pa nepričakovano. Kdo jih ne pozna — ako ne iz lastne izkušnje, pa vsaj po tožbah svojih bližnjih. Znano je, koliko muk mora pretrpeti na revmatizmu bolni in kako nevarne posledice lahko nastanejo iz tega. Bolečine se vsak dan množe, na raznih mestih se pojavljajo oteklina v sklepkih, roke in noge ohrome, pogosto se pa ta bolezen pojavi tudi na obeh.

Mnogo je pripomočkov, ki odstranjujejo samo bolečine. Znameniti zdravniki so se ljubosumno bavili s tem, da te bolezni popolnoma uničijo, pa so našli pot do zdravlja v lahko izvedljivem domačem pitju, ki bo naposled siromašne bolnike rešilo teh mučnih bolečin.

Dajem vam priložnost, da se o tem prepričate, ker vsakemu, kdor mi piše, pošljem

popolnoma zastonj

poučno razpravo in majhno poizkušnjo. Ta način zdravljenja ima že na tisoče in tisoče privržencev — pridružite se tudi Vi in z uspehom boste zadovoljni in izneadeni.

August Märzke, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstrasse 5. Abt.: 333.

Urejuje Vlad. Kapus,

Ča Narodno tiskarno Fran Jezeršek,